

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení financování středního školství samosprávnými kraji

Evaluation of the financing of secondary education by self-governing regions

Student: Bc. Jiří Zácha

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Tománek Petr, CSc.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Jiří Zácha

Studijní program:

N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202T055 Veřejná ekonomika a správa

Téma:

Zhodnocení financování středního školství samosprávnými kraji
Evaluation of the Financing of Secondary Education by Self-governing
Regions

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Financování středního školství samosprávnými kraji
3. Analýza výdajů na střední školství samosprávných krajů
4. Zhodnocení financování středního školství v krajích
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BAKER, B. D., P. C. GREEN and C. E. RICHARDS. *Financing education systems*. New Jersey: Pearson/Merrill Prentice Hall, 2008. ISBN 978-0-13-098458-6.

BLAŠČÍKOVÁ, Jarmila. *Veřejný sektor bez chyb, pokut a penále: zákon o státní službě, zákon o kolektivním vyjednávání, zákon o zadávání veřejných zakázek, školský zákon, zákon o rozpočtových pravidlech, vzory smluv pro veřejnou správu*. Český Těšín: Poradce, 2018. 256 s. ISBN 978-80-7365-404-7.

VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Petr Tománek, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a citace použitých pramenů jsou úplné a neporušil jsem autorská práva.

V Ostravě dne 21.6.2019

.....

Jiří Zách

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval panu doc. Ing. Petrovi Tománkovi, CSc. vedoucímu mé diplomové práce, za odborné vedení, cenné připomínky, rady a za čas věnovaný konzultacím.

OBSAH

1	ÚVOD	3
2	FINANCOVÁNÍ STŘEDNÍHO ŠKOLSTVÍ SAMOSPRÁVNÝMI KRAJI	5
2.1	Legislativa školství	5
2.2	Střední vzdělávání.....	8
2.3	Zřizovatelé středních škol.....	9
2.4	Financování středního školství zřizovaného krajem.....	11
2.4.1	Finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu.....	11
2.4.2	Financování z rozvojových programů a z fondů EU.....	16
2.4.3	Finanční prostředky poskytované zřizovateli.....	17
2.4.4	Úplata za vzdělávání a školské služby.....	21
3	ANALÝZA VÝDAJŮ NA STŘEDNÍ ŠKOLSTVÍ SAMOSPRÁVNÝCH KRAJŮ..	22
3.1	Základní charakteristika krajů ČR.....	22
3.2	Počet žáků na středních školách krajů	23
3.3	Celkové výdaje krajů na všechny typy středních škol.....	26
3.4	Výdaje krajů na gymnázia	29
3.5	Výdaje krajů na všechny typy středních škol bez gymnázií.....	32
3.6	Výdaje krajů ve vybraných školách.....	36
3.6.1	Krajské školy sídlící mimo Hlavní město Praha.....	36
3.6.2	Krajské školy sídlící v Hlavním městě Praha	37
4	ZHODNOCENÍ FINANCOVÁNÍ STŘEDNÍHO ŠKOLSTVÍ V KRAJÍCH.....	39
4.1	Zhodnocení údajů o krajích a počtech žáků	39
4.2	Porovnání výdajů jednotlivých krajů na střední školství.....	40
4.3	Porovnání výdajů krajů ve vybraných typech středních škol	43
4.4	Výdaje krajů podle průměrné velikosti škol.....	46

5	ZÁVĚR	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	60
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1 ÚVOD

V České republice má každý občan právo na vzdělání podle Listiny základních práv a svobod, která je součástí Ústavy České republiky. Na vysokou úroveň školství klade důraz většina vyspělých zemí. Úroveň jednotlivých typů škol má následný vliv na kulturní, sociální a hospodářský rozvoj země. Pro každý stát znamená vzdělané obyvatelstvo hospodářský rozvoj, zajištění produkce kvalitních statků všech druhů a snadnější zvládnutí nových náročných technologií.

Vzdělávání můžeme charakterizovat jako proces osvojování znalostí, dovedností a postojů, které získáváme například učením během výuky nebo prostřednictvím osvojení zkušeností ze života. Výsledkem vzdělávacího procesu je vzdělání, což je systém vědomostí člověka rozvíjející jeho poznávací a praktické činnosti, kterými se kultivují jeho vlastnosti a ovlivňují jeho postoje.

Prvotní začátek školství v České republice se začal vyvíjet již v 9. století, neboť na Velkou Moravu přišli učenci a bratři Cyril a Metoděj. Přinesli písmo zvané Hlaholice a na základě tohoto kroku začaly vznikat na našem území malé školy. Důležitý krok pro zvýšení kvality našeho vzdělání vznikl v roce 1774, kdy Marie Terezie vydala všeobecný školní řád, který nařizoval povinnou školní docházku. Tento systém je platný v České republice i v dnešní době a všechny děti jsou povinny od šestého do patnáctého roku navštěvovat základní školu. Tato povinnost vychází ze zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Marie Terezie na konci 18. století prováděla několik reforem ve školství, díky kterým vznikaly nové typy škol, které se brzy začaly podobat dnešním a položily základ vzniku dnešní tříступňové školské soustavy. Postupem času mohly na škole studovat i dívky, což dříve nebylo možné.¹

Od roku 1348 se v České republice začalo vyvíjet vysoké školství, neboť byla založena první vysoká škola na našem území. Jedná se o Karlovu univerzitu, která je

---

1 VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. *Pedagogika pro učitele*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 69 s. ISBN 978-80-247-1734-0.

považována za nejstarší univerzitu ve střední Evropě. I v dnešní době je velice oblíbená a žádaná.²

Střední školy poskytují mladým lidem vědomosti, dovednosti a kompetence potřebné pro výkon povolání nebo skupiny povolání a pracovních činností, které jim umožňují kvalifikovaně se uplatnit se na trhu práce. Střední školy se musí stát moderními centry ve vzdělávání a k naplňování těchto úkolů je potřeba dostatek kvalitních pedagogických pracovníků a také dostatek finančních prostředků k odpovídajícímu ohodnocení náročné pedagogické práce při uskutečňování stanovených cílů.

Cílem této diplomové práce je zhodnotit vynakládání prostředků na střední školství v krajích ve vybraných typech škol. Výzkumnou otázkou je, zda kraje ve vybraných typech škol vynakládají obdobné množství prostředků.

Diplomová práce je rozdělena do několika hlavních kapitol. Po této kapitole následuje kapitola, která je tvořena teoretickou částí. Ta se věnuje financování středního školství samosprávnými kraji v České republice. Jsou zde popsány například cíle a zásady vzdělávání, rozdělení jednotlivých druhů středního vzdělávání nebo rozdělení finančních prostředků v resortu školství.

Další kapitola je tvořena praktickou částí, která se zabývá analýzou výdajů krajů na střední školství. Analýza je zde zaměřena na základní informace o krajích, na počty žáků krajských škol či na výdaje krajů v jednotlivých typech středních škol.

Po této kapitole následuje kapitola, která je zaměřena na zhodnocení financování středního školství v krajích. Na základě analýzy zjištěných dat bylo provedeno zhodnocení za kalendářní rok 2017.

---

² SOMR, M. *Dějiny školství a pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. 359 s. ISBN 14-601-87.

2 FINANCOVÁNÍ STŘEDNÍHO ŠKOLSTVÍ SAMOSPRÁVNÝMI KRAJI

Teoretická část diplomové práce se zabývá financováním středního školství samosprávnými kraji. Veškeré informace byly čerpány z aktuální legislativy, knižních publikací a z internetových zdrojů.

2.1 Legislativa školství

K 1. lednu 2005 vstoupil v platnost nový školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, který byl již několikrát novelizován a nahradil dosavadní školský zákon, ale i zákon o školských zařízeních a zákon o státní správě a samosprávě ve školství. V současné době je nejaktuálnější novela tohoto zákona účinná od 1.9.2018.

Školský zákon č. 561/2004 Sb. podle § 2 charakterizuje zásady a cíle vzdělávání, kde vzdělávání je založeno na těchto zásadách:

- rovný přístup každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské Unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana,
- zohlednění vzdělávacích potřeb jednotlivce,
- vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání,
- bezplatné základní a střední vzdělávání občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské Unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí,
- svobodné šíření poznatků,
- zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji,
- hodnocení výsledků vzdělávání vzhledem k dosahování cílů vzdělávání stanovených tímto zákonem a vzdělávacími programy,
- možnost každého se vzdělávat po dobu celého života při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání.

Mezi obecné cíle vzdělávání patří:

- rozvoj osobnosti člověka,
- získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání,
- pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost,
- pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti,
- utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého,
- poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic,
- získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně.

Podle školského zákona č. 561/2004 Sb. § 7, odst. 3 tvoří vzdělávací soustavu v České republice tyto druhy škol:

- mateřská škola,
- základní škola,
- střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště),
- konzervatoř,
- vyšší odborná škola,
- základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

Formy vzdělávání jsou charakterizovány ve školském zákoně dle § 25, odst. 1 a 2 následovně:

- denní forma vzdělávání,
- večerní forma vzdělávání,
- dálková forma vzdělávání,
- distanční forma vzdělávání,
- kombinovaná forma vzdělávání.

Základní vzdělávání je uskutečňováno v denní formě vzdělávání, zatímco studenti středního a vyššího odborného vzdělávání si mohou zvolit, zda studium budou uskutečňovat v denní, večerní, dálkové, distanční či kombinované formě. Nicméně dosažené vzdělání ve všech formách studia je rovnocenné.³

---

3 Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 103, s. 4826-4835. ISSN 1211-1244.

Mezi další legislativu, která se vztahuje k financování středního školství, a kterou musí zřizovatelé škol a školských zařízení dodržovat, patří:

- u škol zřizovaných **MŠMT** zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech ČR, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích,
- u škol zřizovaných **krajem** zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů,
- u škol zřizovaných **obcí**, případně **svazkem obcí** zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů,
- u **soukromých** škol zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů a příslušný právní předpis, podle kterého zřizovatel zvolil právní formu školy,
- u **církevních** škol zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a o postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech ČR, ve znění pozdějších předpisů.

Související předpisy:

- zákon o státním rozpočtu, který se vztahuje na daný rok, a který stanoví výši kapitoly 333 MŠMT,
- směrnice MŠMT č. j. MSMT-24005/2016, která stanovuje zásady, podle kterých jsou prostředky rozepisovány podle školského zákona a taktéž musí vycházet ze svých dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v příslušném kraji či z rámcových vzdělávacích programů,
- vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů, která je pro všechny krajské úřady závazná a stanovuje postup při stanovení krajských normativů,
- metodiky jednotlivých krajských úřadů, které vydávají na základě vyhlášky o krajských normativech.

2.2 Střední vzdělávání

Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje žákům obsahově širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Dále vytváří předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělávání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti.

Získat vzdělání na střední škole je umožněno uchazečům, kteří splnili povinnou školní docházku a při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí prokázáním vhodných schopností, vědomostí, zájmů a zdravotní způsobilosti.⁴

Úspěšným ukončením příslušného vzdělávacího programu středního vzdělávání se dosahuje těchto stupňů vzdělání:

- **střední vzdělání**

Tento typ vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 1 roku nebo 2 let denní formy vzdělávání. Je ukončeno závěrečnou zkouškou a dokladem o dosažení středního vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce.

- **střední vzdělání s výučním listem**

Žák získá vzdělání ukončením vzdělávacího programu v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávání nebo ukončením vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem. Studium je ukončeno závěrečnou zkouškou a dokladem o dosažení vzdělání je výuční list. Výuka probíhá na odborných učilištích a připravuje studenty na svá budoucí povolání.

- **střední vzdělání s maturitní zkouškou**

Vzdělání je získáno úspěšným ukončením vzdělávacích programů šestiletého nebo osmiletého gymnázia, vzdělávacího programu v délce 4 let denní formy vzdělávání, vzdělávacího programu nástavbového studia v délce 2 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou. Výuka probíhá na odborných středních školách či na gymnáziích a připravuje studenty na svá budoucí povolání či na pokračující studium na vysoké

---

⁴ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 103, s. 4846. ISSN 1211-1244.

škole. Studium je ukončeno úspěšným vykonáním maturitní zkoušky a dokladem o dosažení vzdělání je maturitní vysvědčení.⁵

2.3 Zřizovatelé středních škol

Podle § 160 školského zákona č. 561/2004 může být zřizovatelem střední školy kraj, obec, svazek obcí, církev či náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno právo pro zřízení vlastní církevní školy. Dále zřizovatelem střední školy může být Ministerstvo obrany, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra či soukromý sektor.

Na základě § 172 školského zákona č. 561/2004 může Ministerstvo obrany zakládat a rušit střední vojenské školy, vyšší odborné vojenské školy, a také zařízení sloužící k účelu vyučování. Podle výše uvedeného paragrafu má Ministerstvo vnitra v kompetenci zřizovat a rušit střední a vyšší odborné policejní školy, střední a vyšší odborné školy požární ochrany a zařízení sloužící k vyučování. Ministerstvo spravedlnosti je kompetentní zřizovat střední školy Vězeňské služby a rovněž může zřizovat školy pro lidi ve vazbě nebo při výkonu trestu odnětí svobody.⁶

Působnost samosprávných krajů ve školství

Územní samosprávu ve školství vykonávají obec a kraj. Kraje jsou složeny z obcí a vojenských újezdů, tak jak to stanoví zákon. Území České republiky je rozděleno na 14 vyšších územně samosprávných celků:

- Praha,
- Jihočeský kraj,
- Jihomoravský kraj,
- Karlovarský kraj,
- Kraj Vysočina,
- Královéhradecký kraj,
- Liberecký kraj,
- Moravskoslezský kraj,

---

⁵ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 103, s. 4846-4851. ISSN 1211-1244.

⁶ BLAŠČÍKOVÁ, Jarmila. *Veřejný sektor bez chyb, pokut a penále: zákon o státní službě, zákon o kolektivním vyjednávání, zákon o zadávání veřejných zakázek, školský zákon, zákon o rozpočtových pravidlech, vzory smluv pro veřejnou správu*. Český Těšín: Poradce, 2018. 256 s. ISBN 978-80-7365-404-7.

- Olomoucký kraj,
- Pardubický kraj,
- Plzeňský kraj,
- Středočeský kraj,
- Ústecký kraj,
- Zlínský kraj.

Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu a je také veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek, vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje, dalšími orgány kraje jsou rada, hejtman kraje a krajský úřad.⁷

Zastupitelstvo kraje má právo a dokonce v některých případech povinnost vytvářet výbory jakožto orgány, ve kterých probíhá kontrola a vyhodnocování rozličných jevů a situací v kraji. Jedná se o finanční výbor kraje, který je zaměřen na kontrolu a hospodaření s finančními prostředky kraje a dále o výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost, který studuje demografickou strukturu kraje a v návaznosti na její vývoj sleduje zaměstnanost, monitoruje síť škol a kontroluje studijní obory, které spadají do působnosti kraje. Dále vytváří návrhy na zlepšení a zkvalitnění vzdělávacího systému v kraji a plní další úkoly v rámci vzdělávání a výchovy podle pověření daného zastupitelstva kraje.⁸

Kraj zajišťuje vzdělávání a školské služby prostřednictvím škol a školských zařízení, které zřizuje a ruší a přitom dbá o soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy občanů kraje, s potřebami trhu práce, s rozvojem svého území či s demografickým vývojem. Dále dbá o dostupnost vzdělání a školských služeb podle místních podmínek.

Podle § 181 školského zákona č. 561/2004 je kraj povinen zajistit podmínky pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se

---

⁷ Zákon č. 129 ze dne 12. dubna 2000 o krajích (Krajské zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 38, s. 1765-1782. ISSN 1211-1244.

⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003*. Praha: Linde, 2003. 237 s. ISBN 80-7201-403-X.

speciálními vzdělávacími potřebami. Dále jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy.⁹

2.4 Financování středního školství zřizovaného krajem

Z hlediska ekonomického posuzujeme školy a vzdělání jako jedno z důležitých odvětví veřejného sektoru, které produkuje především veřejné statky a rozhodujícím způsobem tak přispívá ke kultivaci lidského potenciálu. Ekonomickým a následně i společenským problémem tohoto odvětví je měření výstupů jako předpokladů pro poskytování příslušných zdrojů ať finančních nebo materiálních a jiných.¹⁰

Střední školství v České republice je financováno především z veřejných rozpočtů, a to zejména ze státního rozpočtu a z rozpočtů zřizovatelů. Vícezdrojové financování je ještě doplněno možností čerpání finančních prostředků z mezinárodních programů (dotační programy EU) nebo také hospodaření s finančními prostředky získanými z vlastní hospodářské činnosti, kterou může být například prodej produktů ze své výroby ve školách, které jsou vybaveny dílnami na tuto výrobu.

2.4.1 Finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu

Ze státního rozpočtu jsou finanční prostředky poskytovány především z výdajové kapitoly státního rozpočtu – kapitola 333 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a jsou přerozdělovány normativní metodou, která vychází z výpočtu dotací na jednotlivého žáka či studenta.

Finanční prostředky ze státního rozpočtu, které jsou určené pro krajské a obecní školy, jsou poskytovány formou dotace do rozpočtu kraje, a to na zvláštní účet, aby tím byla zdůrazněna účelová závaznost těchto prostředků, které nelze použít na jiné výdaje, než které jsou stanoveny příslušným zákonem. Základní podmínkou pro získání těchto prostředků je zápis školy či školského zařízení do rejstříku škol.¹¹

---

⁹ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.

¹⁰ PEKOVÁ, J. a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2005. 556 s. ISBN 80-7357-052-1.

¹¹ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.

Jak uvádí paní doc. Ing. Peková Jitka, CSc. „*Finanční normativ je částka vyjádřená v Kč, která udává průměrný příspěvek státu (dotační minimum) na pokrytí nákladů spojených s příslušnou činností (vzdělávání, ubytování, stravování aj.) na jednoho žáka na určitém typu školy za jeden rok. Finanční normativy představují významný ekonomicky regulátor hlavní činnosti v regionálním školství.*“¹²

2.4.1.1 Republikové normativy

Podle školského zákona představují republikové normativy základní nástroj pro rozpis finančních prostředků vyčleněných v rozpočtu MŠMT pro regionální školství územních samosprávných celků do rozpočtů jednotlivých krajů. Republikové normativy podle § 161 školského zákona stanovuje ministerstvo jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných kraji, obcemi a svazky obcí na kalendářní rok a zveřejňuje je ve Věstníku.

Finanční prostředky jsou poskytovány na tyto výdaje:

- na platy, náhrady platů, odměny za pracovní pohotovost a za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné;
- na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a všeobecného zdravotního pojištění, příspěvku na státní politiku;
- na příděly do fondu kulturních a sociálních potřeb;
- na ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů (tzv. ONIV). Jedná se například o výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice, které jsou poskytovány bezplatně, výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.¹³

---

¹² PEKOVÁ, J. a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2005. 556 s. ISBN 80-7357-052-1.

¹³ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.

Součet výše uvedených výdajů vyjadřuje celkovou výši neinvestičních výdajů (dále jen „NIV“), které se nám člení na mzdové prostředky (dále jen „MP“) + zákonné odvody a na ostatní neinvestiční výdaje (dále jen „ONIV“). Součástí republikových normativů je také vyjádření limitu počtu zaměstnanců připadajících na 1 000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii.

Do celkového objemu neinvestičních výdajů se vedle výdajů na vzdělávání v příslušných druzích škol zahrnují také výdaje na stravování, ubytování a na podporu vzdělávání dětí, žáků nebo studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a nadaných, výdaje na zájmové vzdělávání, ostatní volnočasové aktivity či výdaje na poradenské služby.

Republikové normativy slouží hlavně pro rozpis rozpočtu finančních prostředků státního rozpočtu do rozpočtů jednotlivých krajů. K rozpisu těchto rozpočtových zdrojů z rozpočtů krajů do rozpočtů jednotlivých právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení pak slouží krajské normativy.¹⁴

Stejně jako v předchozích letech, tak i v roce 2018 bylo stanoveno pět základních kategorií podle poskytovaného vzdělávání:

1. dítě v předškolním vzdělávání (tzn. kategorie 3-5 let),
2. žák plnící povinnou školní docházku (tzn. kategorie 6-14 let),
3. žák v denní formě středního vzdělávání s výjimkou žáka plnícího povinnou školní docházku; vč. žáků nástavbového studia v denní formě vzdělávání – žáci nástavbového studia jsou zahrnuti do této kategorie od roku 2009 (tzn. kategorie 15-18 let),
4. student v denní formě vyššího odborného vzdělávání (tzn. kategorie 19-21 let),
5. počet lůžek v krajských zařízeních ústavní výchovy (dále jen „KZÚV“) pro děti a mládež (tzn. kategorie 3-18 let v KZÚV).¹⁵

---

¹⁴ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Principy normativního rozpisu rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2018* [online]. 2018. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/principy-normativniho-rozpisu-rozpoctu-primych-vydaju-rgs-2>

¹⁵ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Principy normativního rozpisu rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2018* [online]. 2018. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/principy-normativniho-rozpisu-rozpoctu-primych-vydaju-rgs-2>

Tabulka 2.1 Výše republikových normativů pro rok 2018

Věková kategorie	NIV celkem Kč/žáka	MP celkem vč. odvodů Kč/žáka	MPP celkem vč. odvodů Kč/žáka	MPN celkem vč. odvodů Kč/žáka	ONIV celkem Kč/žáka	Zam. Z./1000ž
3 - 5 let	50 940	50 441	38 726	11 715	499	125,126
6 - 14 let	64 608	63 524	52 550	10 974	1 077	125,735
15 - 18 let	76 349	75 282	60 589	14 693	1 067	143,981
19 - 21 let	65 376	64 676	53 565	11 111	700	127,613
KZÚV	312 706	310 206	226 284	83 922	2 500	693,459

Zdroj: Principy normativního rozpisu rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2018 MŠMT, vlastní zpracování

Ke každé výše uvedené jednotce výkonu věkové kategorie jsou vztaheny veškeré neinvestiční výdaje vynakládané ze státního rozpočtu na všechny odpovídající druhy a typy škol.

2.4.1.2 Krajské normativy

Krajské normativy jsou stanoveny krajskými úřady. Krajský úřad v přenesené působnosti s vědomím zastupitelstva kraje prostřednictvím krajských normativů v souladu se školským zákonem, vyhláškou o krajských normativech a směrnici o závazných zásadách rozepisuje a poskytuje právnickým osobám vykonávajícím činnost škol, finanční prostředky na přímé výdaje. Krajské úřady je stanovují jako výše výdajů podle školského zákona § 160 odst. 1 písm. c) a d) připadajících na jednotku výkonu na kalendářní rok za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem a zveřejní je. Jednotkou výkonu se zde rozumí dítě, žák, student, ubytovaný, stravovaný, lůžko, třída, studijní skupina, oddělení nebo jiná jednotka stanovená zvláštním právním předpisem. Dále jsou součástí krajských normativů také příplatky na podpůrná opatření stanovené se zřetelem k normované finanční náročnosti podpůrných opatření.

Krajský úřad při stanovení krajských normativů vychází zejména z:

- dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji,
- rámcových vzdělávacích programů nebo akreditovaných vzdělávacích programů pro vyšší odborné vzdělávání,

- rozsahu přímé vyučovací a přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické či přímé nepedagogicko-psychologické činnosti,
- naplněnosti tříd, studijních skupin a oddělení v jednotlivých školách a školských zařízeních.¹⁶

Pro stanovení krajských normativů je rozhodný ukazatel:

- a) průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na 1 pedagogického pracovníka (N_p),
- b) průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na 1 nepedagogického pracovníka (N_o),
- c) průměrné měsíční výše platu pedagogického pracovníka (P_p),
- d) průměrné měsíční výše platu nepedagogického pracovníka (P_o),
- e) průměrné roční výše ostatních neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu připadající na jednotku výkonu (ONIV).

Pro stanovení krajských normativů je nejdůležitějším ukazatelem nastavení hodnoty **N_p**, která je stanovena tímto vzorcem:

$$N_p = \frac{\bar{Z} \times VP}{H}.$$

Ž – vyjadřuje průměrný počet dětí, žáků nebo studentů ve třídě, studijních skupin nebo oddělení v příslušném oboru vzdělání ve školách v rámci kraje nebo ve třídě nebo oddělení v příslušném typu školského zařízení v rámci kraje,

H - vyjadřuje průměrný počet vyučovacích hodin ve třídě, studijní skupině nebo oddělení za týden vyplývajících z příslušného rámcového nebo akreditovaného vzdělávacího programu nebo oboru vzdělání včetně nezbytného dělení tříd, studijních skupin nebo oddělení, popřípadě vyplývajících ze zvláštního právního předpisu,

VP - vyjadřuje průměrný týdenní rozsah přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické nebo pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků stanoveného zvláštním právním předpisem.

---

¹⁶ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.

Ukazatel **No** se stanoví z průměrných hodnot dosažených v průběhu uplynulého kalendářního roku nebo z hodnot stanovených krajským úřadem v uplynulém kalendářním roce v příslušném druhu školy, oboru a formě vzdělávání či typu školského zařízení v rámci kraje.

Hodnoty ukazatelů **PP** a **Po** jsou složeny z průměrných měsíčních výší složek platu dosažených v průběhu uplynulého kalendářního roku a ukazatel **ONIV** se stanoví ve výši alespoň 65% průměrných hodnot dosažených v průběhu uplynulého kalendářního roku či z hodnot, které stanoví krajský úřad.¹⁷

Téměř ve všech případech se skutečná výše krajského normativu v jednotlivých krajích liší od celostátního normativu, neboť každý kraj má jiné podmínky či potřeby.

Dále se v oblasti financování středního školství ze státního rozpočtu setkáváme s normativy v soukromém, církevním a ve statním školství. Podrobné informace k těmto normativům jsou uvedeny v příloze č. 1.

2.4.2 Financování z rozvojových programů a z fondů EU

Princip financování prostřednictvím rozvojových programů vychází z § 171 a § 163 odst. 1 školského zákona. Umožňuje řešit takové ekonomické aspekty vzdělávání a školských služeb, jejichž promítnutí do republikových normativů buď není možné (opatření, která se nedotýkají všech škol a školských zařízení stejného druhu či typu), nebo by nebylo účelné (např. řešení rozdílné „hustoty“ sítě škol a jiná specifika školských soustav v jednotlivých krajích). Pro snadnější pochopení můžeme konstatovat, že prostřednictvím rozvojových programů jsou financovány všechny nezbytné skutečnosti, které nelze tzv. „znormovat“. V současné době má financování formou rozvojových programů na celkových rozpočtových zdrojích alokovaných do regionálního školství malý podíl asi 4%. Ale i přesto se jedná o systémově velmi důležitý doplněk výkonového financování, který stávající systém výrazně zefektivňuje.¹⁸

---

¹⁷ Vyhláška č. 492 ze dne 8. prosince 2005 o krajských normativech (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 170, s. 8983-8988. ISSN 1211-1244.

¹⁸ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Analýza současného systému financování školství* [online]. 2010, [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: http://www.ucitelskenoviny.cz/userfiles/file/analyza_financovani_skolstvi-msmt_2010.doc

V roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie a tímto krokem získala možnost se podílet na využívání finančních prostředků ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti prostřednictvím grantů a dotačních programů. Strukturální fondy společně s Fondem soudržnosti v dnešní době slouží jako nástroje pro uskutečňování aktivit regionální politiky EU. Tato politika je označována jako politika hospodářské a sociální soudržnosti, která je postavena na principu solidarity mezi bohatšími a chudšími státy Evropské unie, ve kterém bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států i regionů s cílem zajistit vyšší kvalitu života pro všechny obyvatele EU.¹⁹

Mezi klíčové fondy patří Evropský sociální fond, který je klíčovým nástrojem pro realizace Evropské strategie zaměstnanosti, jehož hlavním posláním je rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů. K nejvytíženějším programům v souvislosti s touto problematikou patří Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání a Operační program Zaměstnanost. V tomto případě se bavím o programovém období 2014-2020.²⁰

2.4.3 Finanční prostředky poskytované zřizovateli

Na základě školského zákona jsou zřizovatelé škol povinni zajišťovat výdaje jimi zřízených škol, které nejsou hrazeny ze státního rozpočtu. Jedná se o příspěvky na výdaje provozní, investiční a neinvestiční.

Mezi neinvestiční příspěvky patří například příspěvek na provoz, který představuje příspěvek určený na krytí běžných provozních výdajů, jako je spotřeba energií, materiálu, běžné opravy a další běžné výdaje. Dalším příspěvkem je příspěvek na odpisy investičního majetku. Tyto prostředky se po zaúčtování účetních odpisů stávají zdrojem investičního fondu a tento příspěvek je školským organizacím stanoven jako závazný ukazatel. Dále mohou školy získat účelový příspěvek z rozpočtu kraje, který je určený na konkrétní účel, kterým může být například mzdové náklady, rozvoj informačních technologií, mezinárodní výměnné pobyty či na opravy nemovitého majetku. Z rozpočtu kraje je tento příspěvek poskytován organizacím většinou jednorázově, ale u větších akcí může být postupně dle skutečných nákladů.

---

¹⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Strukturální fondy EU* [online]. 2010, [cit. 2010-02-08].

Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strukturalni-fondy-eu-805143.aspx>

²⁰ PORTÁL EVROPSKÝCH STRUKTURÁLNÍCH A INVESTIČNÍCH FONDŮ V ČR. *Evropské fondy v ČR* [online]. 2018, [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020>

Investiční výdaje jsou kapitálovými výdaji. Jedná se o jednorázové výdaje vynakládané na pořízení nebo zhodnocení majetkových složek. Tyto výdaje jsou hrazeny školami z investičního fondu, jehož zdrojem mohou být např. jednorázové dotace z rozpočtu zřizovatele a také odpisy z hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku prováděné podle zřizovatelem schváleného odpisového plánu.²¹

V případě, že zřizovatelem střední školy je kraj, tak hlavním zdrojem pro financování výše uvedených výdajů jsou daňové příjmy. Daňové příjmy se skládají se z rozpočtově určených daní a správních poplatků. Příjmy z daní získávají kraje z výnosů daní. Jejich rozdělení určuje zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů a tvoří je:

- daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušný kraj, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, od roku 2012 je podíl 8,29 %. Došlo tedy ke snížení o 0,63 %, z důvodu změny zákona o DPH, kdy nárůst sazeb byl ve prospěch důchodové reformy.
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 8,92 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob.²²

Daňové příjmy jsou součástí rozpočtu územního samosprávného celku, který se zpracovává v třídění podle rozpočtové skladby, kterou stanoví Ministerstvo financí vyhláškou č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě. V rozpočtové skladbě se používá čtyřmístný kód, přičemž její základní členění je do tříd. Jsou zde čtyři třídy příjmů, dvě třídy výdajů a

---

²¹ VALENTA, Jiří. *Financování a rozpočet školy*. Karviná: Paris, 2004. 131 s. ISBN 80-239-2218-4.

²² Zákon č. 243 ze dne 29. června 2000 o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 73, s. 3513-3515. ISSN 1211-1244.

financování. Dále se v rámci tříd peněžní operace člení na seskupení položek, podseskupení položek a položky.²³

Tabulka 2.2 Vykázané položky krajů v oblasti financování středního školství

Kód položky	Název položky
5137	Drobný hmotný dlouhodobý majetek
5139	Nákup materiálu jinde nezařazený
5143	Úroky vzniklé převzetím cizích závazků
5164	Nájemné
5166	Konzultační, poradenské a právní služby
5167	Služby školení a vzdělávání
5169	Nákup ostatních služeb
5171	Opravy a udržování
5172	Programové vybavení
5173	Cestovné (tuzemské i zahraniční)
5212	Neinvestiční transfery nefinančním podnikatelským subjektům-fyzickým osobám
5213	Neinvestiční transfery nefinančním podnikatelským subjektům-právníckým osobám
5221	Neinvestiční transfery fondacím, ústavům a obecně prospěšným společnostem
5222	Neinvestiční transfery spolkům
5223	Neinvestiční transfery církvím a náboženským společnostem
5229	Ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím
5321	Neinvestiční transfery obcím
5331	Neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím
5333	Neinvestiční transfery školským PO zřízeným státem, kraji a obcemi
5336	Neinvestiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím
5339	Neinvestiční transfery cizím příspěvkovým organizacím
5365	Platby daní a poplatků krajům, obcím a státním fondům
5651	Neinvestiční půjčené prostředky zřízeným příspěvkovým organizacím
6111	Programové vybavení
6121	Budovy, haly a stavby
6122	Stroje, přístroje a zařízení
6123	Dopravní prostředky
6125	Výpočetní technika
6130	Pozemky
6351	Investiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím
6356	Jiné investiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím
6451	Investiční půjčené prostředky zřízeným příspěvkovým organizacím

Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

²³ Vyhláška č. 323 ze dne 2. července 2002 o rozpočtové skladbě (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 118, s. 6909-6966. ISSN 1211-1244.

V tabulce č. 2.2 jsou zobrazeny položky dle rozpočtové skladby, které kraje vykazují v oblasti financování středního školství. Jsou zde uvedeny položky začínající číslem pět, které znázorňují běžné výdaje a položky začínající číslem šest, které znázorňují kapitálové výdaje. Položky označené žlutou barvou byly použity k výpočtům v následující kapitole. Jedná se o položky, které kraje uhradily formou příspěvku středním školám, u kterých figurují jako zřizovatel. Konkrétně bylo označeno a použito:

- seskupení položek 51 – Neinvestiční nákupy a související výdaje,
- položka 5331 - Neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím – zde zařazují ústřední orgány státní správy příspěvky, které poskytují příspěvkovým organizacím, kterých jsou zřizovateli,
- položka 5333 - Neinvestiční transfery školským právnickým osobám zřízeným státem, kraji a obcemi,
- seskupení položek 61 – Investiční nákupy a související výdaje,
- položka 6351 - Investiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím – patří sem investiční transfery, které správci kapitol státního rozpočtu, kraje, obce a dobrovolné svazky obcí poskytují příspěvkovým organizacím, jichž jsou zřizovateli, s výjimkou investičních transferů, které kraje, obce a dobrovolné svazky obcí poskytují zřízeným příspěvkovým organizacím z peněžních prostředků, které za tím účelem obdržely od jiného veřejného rozpočtu. Patří sem zejména individuální a systémové dotace na financování programů a akcí.

Naopak položky neoznačené žádnou barvou nebyly použity pro výpočty v následující kapitole. V tomto případě se jedná o položky, které kraje uhradily formou příspěvků středním školám, které nejsou zřizovány krajem, ale jiným subjektem. Dále sem patří položky, u kterých kraj figuruje jako prostředník v rámci převodu dotací mezi státem a škol či položky, kde kraj poskytl půjčené prostředky. Konkrétně se jedná o tyto položky:

- seskupení položek 52 - Neinvestiční transfery soukromoprávními subjekty,
- položka 5321 - Neinvestiční transfery fundacím, ústavům a obecně prospěšným společnostem,
- položka 5336 - Neinvestiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím - na tuto položku zařazují obce, dobrovolné svazky obcí a kraje transfery (přijaté dotace od státu) svým příspěvkovým organizacím, u kterých plní úlohu prostředníků,

- položka 5339 - Neinvestiční transfery cizím příspěvkovým organizacím,
- položka 5365 - Platby daní a poplatků krajům, obcím a státním fondům,
- položka 5651 - Neinvestiční půjčené prostředky zřízeným příspěvkovým organizacím,
- položka 6356 - Jiné investiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím - na tuto položku zařazují obce, dobrovolné svazky obcí a kraje investiční transfery (přijaté dotace od státu) svým příspěvkovým organizacím, u kterých plní úlohu prostředníků,
- položka 6356 - Investiční půjčené prostředky zřízeným příspěvkovým organizacím.

2.4.4 Úplata za vzdělávání a školské služby

Jak je již uvedeno na začátku této diplomové práce, tak v souladu s článkem 33 Listiny základních práv a svobod, je v rámci školského zákona garantováno každému občanu právo na bezplatné vzdělávání na veřejných základních a středních školách. Pokud se ovšem jedná školu, která není zřízena státem, krajem, svazkem obcí nebo obcí, má právo požadovat úplatu za její vzdělávání vždy. Ve vyšších odborných školách lze požadovat úplatu vždy, bez rozdílu zřizovatele. Za to v základních a středních školách pouze v případě soukromých a církevních škol.²⁴

Dále zde řadíme úhrady za služby, které poskytují školy svým žákům. Patří sem například platby žáků škol za stravné, za kulturní představení, za školní výlety, exkurze a lyžařské výcviky či platby za kopírování nebo zapůjčení učebnic.

---

²⁴ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.

3 ANALÝZA VÝDAJŮ NA STŘEDNÍ ŠKOLSTVÍ SAMOSPRÁVNÝCH KRAJŮ

V této kapitole bude provedena analýza výdajů krajů na střední vzdělávání. Začátek kapitoly je zaměřen na základní informace o krajích, na počet žáků středních škol zřizované krajem a následně na výdaje krajů na střední školství. Data potřebná pro analýzu vycházejí z výkazů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za kalendářní rozpočtové období roku 2017 a z dalších materiálů, které byly pro účel této diplomové práce poskytnuty.

3.1 Základní charakteristika krajů ČR

V následující tabulce jsou uvedeny základní údaje krajů ČR za rok 2017, které byly čerpány z Českého statistického úřadu. Kromě celkového počtu obyvatel krajů jsou v tabulce informace o rozloze, hustotě zalidnění jednotlivých krajů či procentuální rozloha kraje vůči celé České republice a procentuální vyjádření počtu obyvatel kraje vůči celé České republice.

Tabulka 3.1 Základní údaje krajů za rok 2017

Název kraje	Počet obyvatel	Hustota zalidnění: obyvatel/km ²	Rozloha krajů v km ²	% rozlohy ČR	% celkového počtu obyvatel ČR
Hlavní město Praha	1 294 513	2608,8	496	0,60%	12,20%
Středočeský	1 352 795	123,8	10 928	13,90%	12,80%
Jihočeský	640 196	63,7	10 058	12,80%	6,00%
Plzeňský	580 816	75,9	7 649	9,70%	5,50%
Karlovarský	295 686	89,3	3 310	4,20%	2,80%
Ústecký	821 080	153,8	5 339	6,80%	7,70%
Liberecký	441 300	139,5	3 163	4,00%	4,20%
Královéhradecký	551 089	115,8	4 759	6,00%	5,20%
Pardubický	518 337	114,7	4 519	5,70%	4,90%
Vysočina	508 916	74,9	6 796	8,60%	4,80%
Jihomoravský	1 183 207	164,6	7 188	9,10%	11,20%
Olomoucký	633 178	120,1	5 272	6,70%	6,00%
Zlínský	583 056	147,1	3 962	5,00%	5,50%
Moravskoslezský	1 205 886	222,1	5 430	6,90%	11,40%
Celkem	10 610 055	4214,1	78 871	100,0%	100,2%
Průměrné hodnoty	757 861	301,0	5633,6	x	x

Zdroj: Integrovaný portál Českého statistického úřadu - Srovnání krajů v ČR za rok 2017, vlastní zpracování

Ve výše uvedené tabulce č. 3.1 je zřetelné, že rozmístění obyvatel České republiky je poměrně nerovnoměrné. K nejlidnatějším krajům České republiky můžeme zařadit Hlavní město Prahu, Středočeský, Moravskoslezský a Jihomoravský kraj. Nejvíce obyvatel žilo ve Středočeském kraji s počtem obyvatel 1 352 795. I přesto, že tento kraj má největší rozlohu ze všech krajů ČR a činí 13,9% z celkové rozlohy ČR, tak nepatří mezi kraje s největší hustotou zalidnění. Dokonce je i pod jeho průměrem. Nicméně co se týká procentuálního vyjádření k celkovému počtu obyvatel ČR, tak má Středočeský kraj největší podíl obyvatel.

Největší hustotu zalidnění má kraj Hlavní město Praha, kde se absolutně na nejmenším území nachází 12,2% populace České republiky, čímž si zajistila první místo v hodnocení hustoty obyvatel. Druhým nejlidnatějším krajem je kraj Moravskoslezský, jehož rozloha se pohybuje okolo průměru. Mezi hustě zalidněné kraje patří také Jihomoravský, Ústecký či Zlínský kraj. Jihomoravský kraj patří ke čtveřici krajů, kde žije přes milion obyvatel země. Na druhé straně nejméně obyvatel žije v kraji Karlovarském a Libereckém. Tyto kraje patří zároveň podle rozlohy mezi nejmenší kraje ze všech krajů. Ovšem nejnižší hustotu obyvatel má kraj Jihočeský, a to především díky poměrně velké rozloze svého území.

3.2 Počet žáků na středních školách krajů

Aby mohla být provedena analýza výdajů, je důležité mít k dispozici údaje o počtu žáků navštěvující všechny typy středních škol, jehož zřizovatel je kraj a to za sledované období roku 2017. Vzhledem k tomu, že v tomto období na sebe navazují školní roky 2016/2017 a 2017/2018, byl proveden výpočet průměru počtu žáků všech forem vzdělávání za tyto školní roky. Je důležité upozornit na skutečnost, že počet žáků navštěvující sportovní gymnázium je součástí počtu žáků oborů gymnázií a žáci speciálních škol a zkráceného studia jsou zahrnuti do jednotlivých druhů vzdělávání.

Tabulka č. 3.2 poskytuje informace týkající se počtu žáků v každém kraji, která je rozdělena podle všech druhů středního vzdělávání. Střední vzdělávání studovalo celkem za všechny kraje dohromady 1 606 žáků, střední vzdělávání s výučním listem 76 551 žáků, střední vzdělávání s maturitní zkouškou 149 549 žáků, obory gymnázií 109 039 žáků a v nástavbovém studiu 13 188 žáků. Celkově studovalo za všechny druhy vzdělávání na krajských školách 349 933 žáků.

Tabulka 3.2 Průměrný počet žáků všech forem vzdělávání krajských škol za rok 2017

Název kraje	Střední vzdělávání	Střední vzdělávání s výučním listem	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou	Obory gymnázií	Nástavbové studium	Celkem všechny druhy vzdělávání
Hlavní město Praha	176	5 472	20 748	18 026	1 250	45 672
Středočeský	173	7 418	13 397	11 592	1 593	34 173
Jihočeský	72	5 598	10 989	6 143	1 131	23 933
Plzeňský	42	4 767	8 729	5 286	829	19 653
Karlovarský	12	2 513	3 911	3 172	279	9 887
Ústecký	159	7 279	11 784	7 294	887	27 403
Liberecký	41	3 565	5 755	3 790	512	13 663
Královéhradecký	117	4 833	8 633	5 535	602	19 720
Pardubický	72	4 659	7 785	5 593	535	18 644
Vysočina	100	4 110	6 929	5 179	611	16 929
Jihomoravský	243	8 420	15 437	12 173	1 415	37 688
Olomoucký	136	5 310	9 972	6 936	1 057	23 411
Zlínský	51	4 091	9 093	6 334	617	20 186
Moravskoslezský	212	8 516	16 387	11 986	1 870	38 971
ČR	1 606	76 551	149 549	109 039	13 188	349 933
Průměrné hodnoty	115	5 468	10 682	7 789	942	24 995

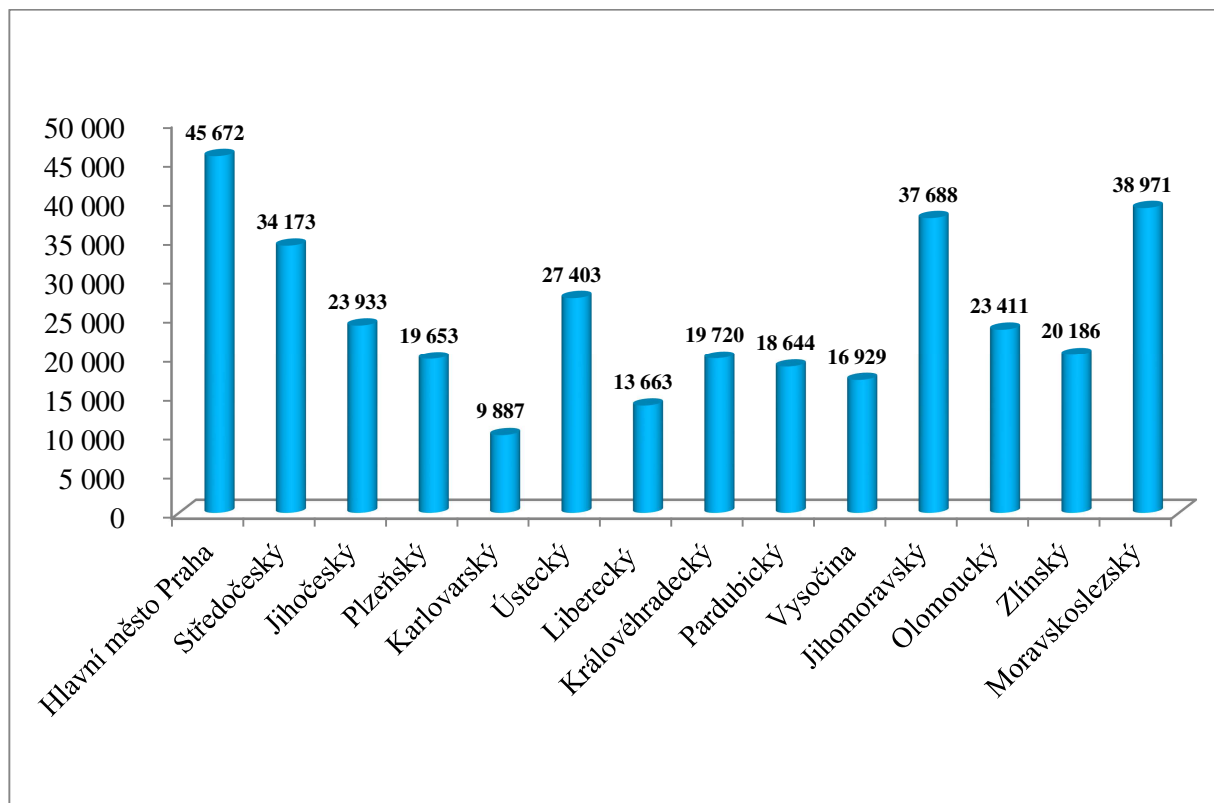
*Zdroj: Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele za školní rok 2016/2017 a 2017/2018
MŠMT, vlastní zpracování*

V grafu č. 3.1 jsou viditelné rozdíly v celkovém počtu žáků v jednotlivých krajích. Stejně jako v počtu obyvatel, tak i v počtu žáků stojí v čele kraj Hlavní město Praha. Tento kraj byl navštěvován největším počtem žáků v celkovém počtu 45 672. Poté následuje Moravskoslezský kraj s počtem žáků 38 971, Jihomoravský kraj s počtem žáků 37 688 a Středočeský kraj s počtem žáků 34 173 či Ústecký kraj v celkovém počtu 27 403 žáků. Naopak mezi nejméně navštěvované kraje patří kraj Vysočina s počtem žáků 16 929, Liberecký kraj s počtem žáků 13 663 a úplně nejméně žáků v počtu 9 887 navštěvovalo Karlovarský kraj. Průměrný počet žáků v krajích činil 24 995.

Zaměříme-li se na jednotlivé druhy vzdělávání, tak střední vzdělávání studovalo nejvíce žáků v Jihomoravském kraji. Dále pak střední vzdělávání s výučním listem studovalo nejvíce žáků v Moravskoslezském kraji, střední vzdělávání s maturitní zkouškou a obory

gymnázií v kraji Hlavní město Praha a nástavbové studium studovalo nejvíce žáků v Moravskoslezském kraji.

Graf 3.1 Průměrný počet žáků všech forem vzdělávání krajských škol za rok 2017

Zdroj: Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele za školní rok 2016/2017 a 2017/2018 MŠMT, vlastní zpracování

V tabulce č. 3.3 jsou zobrazeny informace o celkovém počtu obyvatel krajů, počtu žáků středních krajských škol a dále jsou zde vyjádřeny procentuální podíly těchto žáků na celkovém počtu obyvatel v krajích. Z tabulky je patrné, že hodnoty podílů žáků jsou v jednotlivých krajích velmi podobné a rozdíly jsou minimální. Největší podíl žáků na počtu obyvatel kraje bylo ve Středočeském a Olomouckém kraji v hodnotě 3,7%. Naopak na druhé straně byly nízké podíly žáků na počtu obyvatel krajů v Jihomoravském a v Moravskoslezském kraji v hodnotě 3,2%, dále v Libereckém kraji v hodnotě 3,1% a ze všech krajů byl nejmenší podíl ve Středočeském kraji v hodnotě 2,5%. Průměrný podíl žáků na počtu obyvatel kraje činil 3,4%.

Tabulka 3.3 Podíl žáků krajských škol na počtu obyvatel v krajích za rok 2017

Název kraje	Počet obyvatel	počet žáků krajských škol	% podíl žáků na počtu obyvatel kraje
Hlavní město Praha	1 294 513	45 672	3,5%
Středočeský	1 352 795	34 173	2,5%
Jihočeský	640 196	23 933	3,7%
Plzeňský	580 816	19 653	3,4%
Karlovarský	295 686	9 887	3,3%
Ústecký	821 080	27 403	3,3%
Liberecký	441 300	13 663	3,1%
Královéhradecký	551 089	19 720	3,6%
Pardubický	518 337	18 644	3,6%
Vysočina	508 916	16 929	3,3%
Jihomoravský	1 183 207	37 688	3,2%
Olomoucký	633 178	23 411	3,7%
Zlínský	583 056	20 186	3,5%
Moravskoslezský	1 205 886	38 971	3,2%
Celkem	10 610 055	349 933	***
Průměrné hodnoty	757 861	24 995	3,4%

Zdroj: Integrovaný portál Českého statistického úřadu - Srovnání krajů v ČR za rok 2017, vlastní zpracování

3.3 Celkové výdaje krajů na všechny typy středních škol

V této kapitole je analýza zaměřena na celkové výdaje krajů na střední školství zaměřené na všechny typy středních škol dohromady, které jsou zřizované kraji. Poté bude proveden na základě zjištěných údajů přepočet výdajů na 1 žáka v každém kraji.

Výdaje krajů se dělí na výdaje běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou výdaje na zboží a služby neinvestiční povahy a náklady související s pracovní silou (mzdy, pojistné, atd.) a kapitálové výdaje na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku a akcií či majetkových účastí. Tyto výdaje jsou hrazeny formou příspěvku z rozpočtu kraje. Jak již bylo uvedeno v předcházející kapitole, tak ve všech sledovaných výdajích této diplomové práce nejsou zahrnuty neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům (seskupení položek 52) či neinvestiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím (Položka 5336).

V tabulce č. 3.4 jsou zobrazeny informace o celkovém počtu žáků všech druhů středního vzdělávání za sledované období, které jsou rozděleny podle území a podle zřizovatele. Na základě údajů z níže uvedené tabulky je zřejmé, že největší počet žáků byl ve středních školách, které byly zřizovány kraji a dále pak ve středních školách, které byly zřizovány privátním sektorem. Naopak nejmenší počet žáků byl na středních školách, které byly zřizovány MŠMT či jiným resortem.

Tabulka 3.4 Počet žáků všech druhů středního vzdělávání rozdělené podle území a podle zřizovatele za sledované období

Všechny druhy středního vzdělávání							
Kraj	MŠMT	obec	kraj	jiný resort	privátní sektor	církev	celkem
Hlavní město Praha	153	252	45 672	586	15 372	1 631	63 666
Středočeský	34	216	34 173	0	4 986	271	39 680
Jihočeský	29	298	23 933	0	1 826	747	26 833
Plzeňský	68	0	19 653	0	1 510	768	21 999
Karlovarský	9	72	9 887	0	903	0	10 871
Ústecký	155	498	27 403	0	4 124	513	32 693
Liberecký	0	157	13 663	0	1 763	0	15 583
Královéhradecký	103	211	19 720	0	2 368	1 021	23 423
Pardubický	0	0	18 644	467	2 523	181	21 815
Vysočina	123	319	16 929	0	2 964	1 081	21 416
Jihomoravský	261	623	37 688	0	5 661	1 822	46 055
Olomoucký	49	674	23 411	0	2 371	517	27 022
Zlínský	133	31	20 186	358	2 549	832	24 089
Moravskoslezský	42	140	38 971	0	8 273	672	48 098
ČR	1 159	3 491	349 933	1 411	57 193	10 056	423 242

Zdroj: Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele za školní rok 2016/2017 a 2017/2018 MŠMT, vlastní zpracování

Na základě získaných informací z tabulky č. 3.5 je zřejmé, že za rok 2017 byly z rozpočtů všech krajů na všechny typy středních škol zřizované kraji uhrazeny výdaje v celkové výši 7 743 199 857 Kč. Největší objem výdajů vynaložil kraj Hlavní město Praha v celkové výši 1 572 051 248 Kč, což tvoří 20,3% z celkových výdajů všech krajů. Druhou nejvyšší hodnotu výdajů vynaložil Středočeský kraj ve výši 639 417 087 Kč, což tvoří 8,3% z celkových výdajů a poté Moravskoslezský kraj ve výši 634 326 360 Kč, což tvoří 8,2% z celkových výdajů krajů. Naopak nejmenší hodnotu výdajů vynaložil Karlovarský kraj v celkové výši 213 143 238 Kč, což tvoří 2,8% z celkového objemu výdajů krajů.

Tabulka 3.5 Výdaje samosprávných krajů na všechny typy středních škol za rok 2017

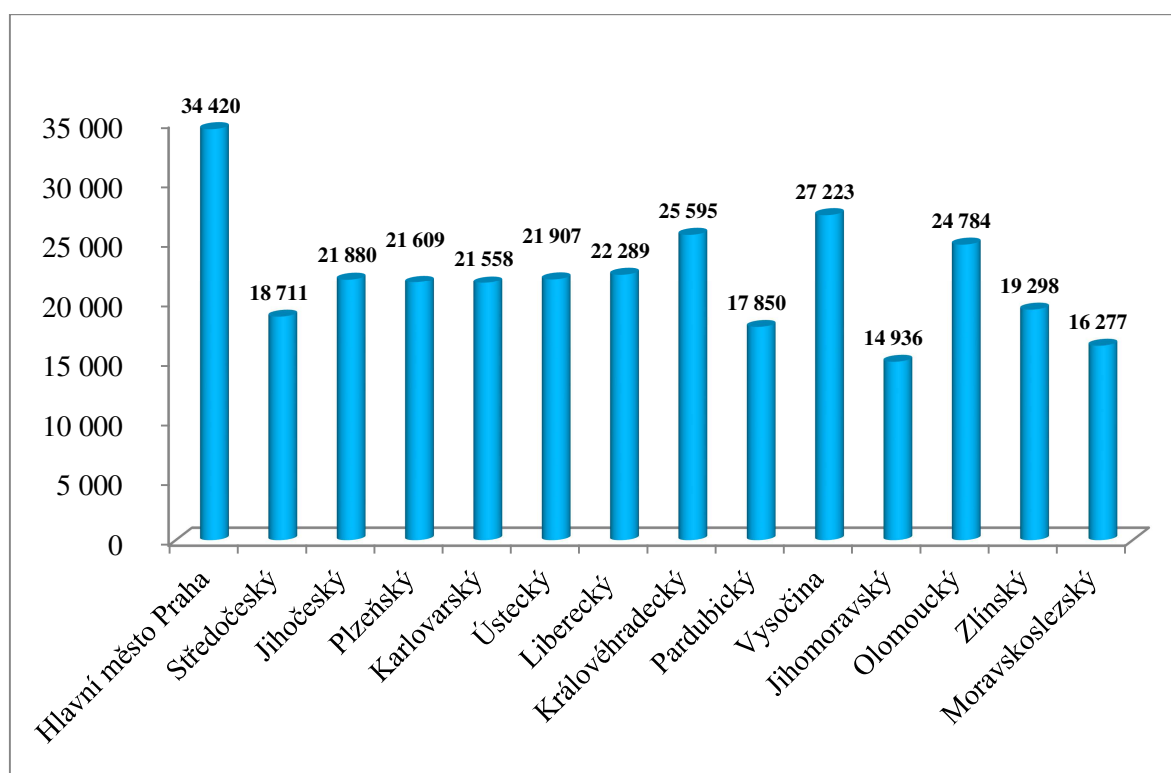
Název kraje	Celkem výdaje v Kč	Celkový počet žáků
Hlavní město Praha	1 572 051 248	45 672
Středočeský	639 417 087	34 173
Jihočeský	523 642 621	23 933
Plzeňský	424 690 045	19 653
Karlovarský	213 143 238	9 887
Ústecký	600 310 174	27 403
Liberecký	304 541 402	13 663
Královéhradecký	504 737 405	19 720
Pardubický	332 791 157	18 644
Vysočina	460 857 664	16 929
Jihomoravský	562 903 921	37 688
Olomoucký	580 229 563	23 411
Zlínský	389 557 972	20 186
Moravskoslezský	634 326 360	38 971
Celkem	7 743 199 857	349 933
Průměrné hodnoty	553 085 704	24 995

Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Pro lepší možnost porovnávání mezi jednotlivými kraji je ve výše uvedené tabulce uveden průměr celkových výdajů krajů. Hodnota tohoto průměru činí 553 085 704 Kč. Hlavní město Praha se pohybuje vysoko nad tímto průměrem, neboť hodnota jeho výdajů je o 1 018 965 544 Kč vyšší než tento průměr. Nad úrovní hodnoty průměru se pohybuje Středočeský, Ústecký, Jihomoravský, Olomoucký či Moravskoslezský kraj. Na hranici průměru se pohyboval Jihočeský kraj, kterému chybělo 29 443 083 Kč, aby dosáhl průměrných hodnot či Královéhradecký kraj, kterému chybělo 48 348 299 Kč k dosažení průměru. Zbylých 6 krajů se pohybovalo pod průměrem celkových výdajů.

Vydělíme-li u každého kraje jeho celkové výdaje s celkovým počtem žáků, dostaneme hodnoty výdajů přepočtené na 1 žáka, které jsou vyjádřeny v následujícím grafu č. 3.2.

Graf 3.2 Výdaje krajů na 1 žáka všech typů středních škol za rok 2017

Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Nejvyšší přepočtený výdaj na 1 žáka byl poskytnut v kraji Hlavní město Praha v částce 34 420 Kč. Po tomto kraji následuje kraj Vysočina, kde výdaj na žáka činil 27 223 Kč a dále Královéhradecký kraj, u kterého výdaj na 1 žáka činil 25 595 Kč. Naopak na druhé straně byl nejnižší výdaj na 1 žáka poskytnut v Jihomoravském kraji v částce 14 936 Kč. Průměrný výdaj všech krajů na 1 žáka činil 22 128 Kč, bez Hlavního města Praha činil 20 282 Kč.

3.4 Výdaje krajů na gymnázia

Dalším druhem vzdělávání, na který je zaměřena analýza výdajů, jsou gymnázia, která nalezneme v rozpočtové skladbě v odvětvovém třídění výdajů ve třetí skupině – Služby pro obyvatelstvo, v oddíle 31 a v pododdílu 312 pod číslem paragrafu 3121 a sportovní gymnázia nalezneme pod číslem paragrafu 3128.²⁵ Stejně jako u počtu žáků, tak i výdaje na sportovní gymnázia jsou připočtena k výdajům gymnázií a jsou jejich součástí.

²⁵ Vyhláška č. 323 ze dne 2. července 2002 o rozpočtové skladbě (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 118, s. 6909-6966. ISSN 1211-1244.

V tabulce č. 3.6 jsou zobrazeny informace o celkovém počtu žáků oborů gymnázií za sledované období, které jsou rozděleny podle území a podle zřizovatele. I v tomto případě platí, že obory gymnázií, které byly zřizovány kraji, byly navštěvovány největším počtem žáků ze všech zřizovatelů.

Tabulka 3.6 Počet žáků oborů gymnázií rozdělené podle území a podle zřizovatele za sledované období

Obory gymnázií							
Kraj	MŠMT	obec	kraj	jiný resort	privátní sektor	církev	celkem
Hlavní město Praha	0	0	18 026	0	5 366	1 045	24 437
Středočeský	0	0	11 592	0	614	238	12 444
Jihočeský	0	133	6 143	0	782	718	7 776
Plzeňský	0	0	5 286	0	320	546	6 152
Karlovarský	0	0	3 172	0	162	0	3 334
Ústecký	0	264	7 294	0	104	513	8 175
Liberecký	0	0	3 790	0	180	0	3 970
Královéhradecký	0	147	5 535	0	345	662	6 689
Pardubický	0	0	5 593	0	291	111	5 995
Vysočina	0	119	5 179	0	178	686	6 162
Jihomoravský	0	464	12 173	0	1 681	1 064	15 382
Olomoucký	0	674	6 936	0	0	517	8 127
Zlínský	0	0	6 334	0	86	754	7 174
Moravskoslezský	0	140	11 986	0	1 042	300	13 468
ČR	0	1 941	109 039	0	11 151	7 154	129 285

Zdroj: Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele za školní rok 2016/2017 a 2017/2018 MŠMT, vlastní zpracování

Na základě poskytnutých údajů z tabulky č. 3.7 je zřejmé, že za kalendářní rok 2017 byly z rozpočtů všech krajů vynaloženy prostředky v celkové hodnotě 1 812 508 212 Kč na úhradu výdajů určená pro gymnázia zřizovaná kraji. Největší objem výdajů vynaložilo opět Hlavní město Praha v celkové výši 484 441 985 Kč, což tvoří 26,7% z celkových výdajů všech krajů. Po tomto kraji vynaložil druhý nejvyšší objem výdajů kraj Moravskoslezský ve výši 181 242 763 Kč, což tvoří celých 10% z celkových výdajů a třetí nejvyšší výdaj vynaložil kraj Jihomoravský ve výši 167 750 000 Kč, což tvoří 9,3% všech celkových výdajů krajů. Naopak nejmenší objem výdajů vynaložil Plzeňský kraj v celkové výši 57 282 962 Kč, což tvoří 3,2% z celkových výdajů všech krajů.

Tabulka 3.7 Výdaje samosprávných krajů na gymnázia za rok 2017

Název kraje	Celkem výdaje v Kč	Celkový počet žáků
Hlavní město Praha	484 441 985	18 026
Středočeský	117 300 892	11 592
Jihočeský	79 947 476	6 143
Plzeňský	57 282 962	5 286
Karlovarský	59 045 304	3 172
Ústecký	90 041 482	7 294
Liberecký	58 234 478	3 790
Královéhradecký	60 387 973	5 535
Pardubický	101 514 146	5 593
Vysočina	75 138 689	5 179
Jihomoravský	167 750 000	12 173
Olomoucký	164 108 032	6 936
Zlínský	116 072 029	6 334
Moravskoslezský	181 242 763	11 986
Celkem	1 812 508 212	109 039
Průměrné hodnoty	129 464 872	7 789

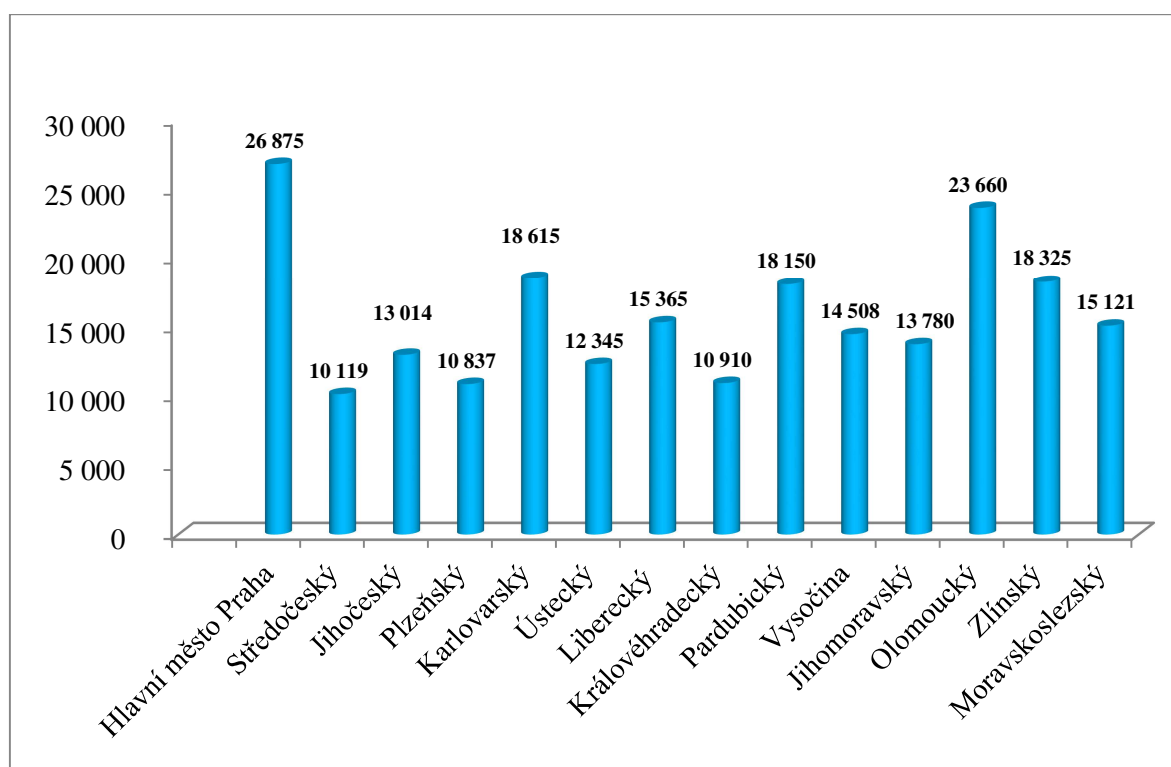
Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Opět pro lepší možnost porovnávání mezi jednotlivými kraji je ve výše uvedené tabulce uveden průměr celkových výdajů krajů. Hodnota tohoto průměru činí 129 464 872 Kč. I v tomto případě se Hlavní město Praha pohybuje vysoko nad tímto průměrem, neboť hodnota jeho výdajů je o 354 977 113 Kč vyšší než tento průměr. Nad úrovní hodnoty průměru se pohybují gymnázia sídlící na území Moravy či Slezska. Jedná se konkrétně o gymnázia krajů Jihomoravského, Olomouckého či Moravskoslezského. Na hranici průměru se pohyboval Středočeský kraj, kterému chybělo necelých 12 163 980 Kč, aby dosáhl průměrných hodnot či Zlínský kraj, kterému chybělo 13 392 843 Kč k dosažení průměru. Zbylých 7 krajů se pohybovalo pod průměrem celkových výdajů.

Pokud opět vydělíme-li u každého kraje jeho celkové výdaje s celkovým počtem žáků, dostaneme hodnoty výdajů přepočtené na 1 žáka, které jsou vyjádřeny v následujícím grafu.

Graf 3.3 Výdaje krajů na 1 žáka na gymnázia za rok 2017

Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Nejvyšší přepočtený výdaj na 1 žáka byl opět poskytnut v kraji Hlavní město Praha v částce 26 875 Kč. Po tomto kraji následuje kraj Olomoucký, kde výdaj na žáka činil 23 660 Kč a dále Karlovarský kraj, u kterého výdaj na 1 žáka činil 18 615 Kč. Nejnižší výdaj na 1 žáka byl naopak poskytnut ve Středočeském kraji v částce 10 119 Kč. Průměrný výdaj všech krajů na 1 žáka činil 16 623 Kč, bez kraje Hlavní město Praha činil 14 592 Kč.

3.5 Výdaje krajů na všechny typy středních škol bez gymnázií

Následující analýza je zaměřena na celkové výdaje krajů na všechny druhy středního vzdělávání vyjma gymnázií. Celkové výdaje se tedy skládají z celkových výdajů na střední vzdělávání, na střední vzdělávání s výučním listem a na střední vzdělávání s maturitní zkouškou. Celkové počty žáků jsou včetně žáků nástavbového studia.

Střední školy nalezneme v rozpočtové skladbě v odvětvovém třídění výdajů ve třetí skupině – Služby pro obyvatelstvo, v oddíle 31 a v pododdílu 312 pod číslem paragrafu 3127, kde se evidují výdaje středních škol, v kterých se spojuje více druhů středních škol a nelze je podle druhů rozdělit. Dále v tomto třídění nalezneme střední školy poskytující střední

vzdělání s výučním listem pod číslem paragrafu 3123 a střední odborné školy pod číslem paragrafu 3122, které poskytující činnosti zaměřené na vzdělání charakteru středních průmyslových škol, zemědělských škol, obchodních akademií, středních zdravotnických škol, středních vojenských či policejních škol.²⁶

V níže uvedené tabulce č. 3.8 jsou zobrazeny informace o celkovém počtu žáků všech druhů středního vzdělávání vyjma gymnázií za sledované období, které jsou rozděleny podle území a podle zřizovatele. Opět v tomto případě platí, že největší počet žáků byl ve středních školách, které byly zřizovány kraji a dále pak ve středních školách, které byly zřizovány privátním sektorem. Naopak nejmenší počet žáků byl na středních školách, které byly zřizovány MŠMT či jiným resortem.

Tabulka 3.8 Počet žáků všech druhů středního vzdělávání vyjma gymnázií rozdělené podle území a podle zřizovatele za sledované období

Všechny druhy středního vzdělávání vyjma gymnázií							
Kraj	MŠMT	obec	kraj	jiný resort	privátní sektor	církev	celkem
Hlavní město Praha	153	252	27 646	586	10 006	586	39 229
Středočeský	34	216	22 581	0	4 372	33	27 236
Jihočeský	29	165	17 790	0	1 044	29	19 057
Plzeňský	68	0	14 367	0	1 190	222	15 847
Karlovarský	9	72	6 715	0	741	0	7 537
Ústecký	155	234	20 109	0	4 020	0	24 518
Liberecký	0	157	9 873	0	1 583	0	11 613
Královéhradecký	103	64	14 185	0	2 023	359	16 734
Pardubický	0	0	13 051	467	2 232	70	15 820
Vysočina	123	200	11 750	0	2 786	395	15 254
Jihomoravský	261	159	25 515	0	3 980	758	30 673
Olomoucký	49	0	16 475	0	2 371	0	18 895
Zlínský	133	31	13 852	358	2 463	78	16 915
Moravskoslezský	42	0	26 985	0	7 231	372	34 630
ČR	1 159	1 550	240 894	1 411	46 042	2 902	293 957

Zdroj: Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele za školní rok 2016/2017 a 2017/2018 MŠMT, vlastní zpracování

²⁶ Vyhláška č. 323 ze dne 2. července 2002 o rozpočtové skladbě (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 118, s. 6909-6966. ISSN 1211-1244.

Na základě získaných údajů z tabulky č. 3.9 je zřejmé, že v roce 2017 byly vynaloženy prostředky z rozpočtů všech krajů v celkové hodnotě 5 930 691 645 Kč na úhradu výdajů určené pro všechny typy středních škol vyjma gymnázií. Stejně jako v předešlých podkapitolách, tak i v tomto případě vynaložil největší objem výdajů opět kraj Hlavní město Praha v celkové výši 1 087 609 263 Kč, což tvoří 18,3% z celkových výdajů všech krajů. Po tomto kraji vynaložil druhý nejvyšší objem výdajů kraj Středočeský ve výši 522 116 195 Kč, což tvoří 8,8% z celkových výdajů a třetí nejvyšší výdaj vynaložil kraj Ústecký ve výši 510 268 692 Kč, což tvoří 8,6% všech celkových výdajů krajů. Na druhou stranu nejmenší objem výdajů vynaložil Karlovarský kraj v celkové výši 154 097 933 Kč, což tvoří pouhé 2,6% z celkových výdajů všech krajů.

Tabulka 3.9 Výdaje samosprávných krajů na všechny typy střední škol vyjma gymnázií za rok 2017

Název kraje	Celkem výdaje v Kč	Celkový počet žáků
Hlavní město Praha	1 087 609 263	27 646
Středočeský	522 116 195	22 581
Jihočeský	443 695 146	17 790
Plzeňský	367 407 083	14 367
Karlovarský	154 097 933	6 715
Ústecký	510 268 692	20 109
Liberecký	246 306 925	9 873
Královéhradecký	444 349 432	14 185
Pardubický	231 277 010	13 051
Vysočina	385 718 975	11 750
Jihomoravský	395 153 921	25 515
Olomoucký	416 121 531	16 475
Zlínský	273 485 943	13 852
Moravskoslezský	453 083 597	26 985
Celkem	5 930 691 645	227 706
Průměrné hodnoty	423 620 832	16 265

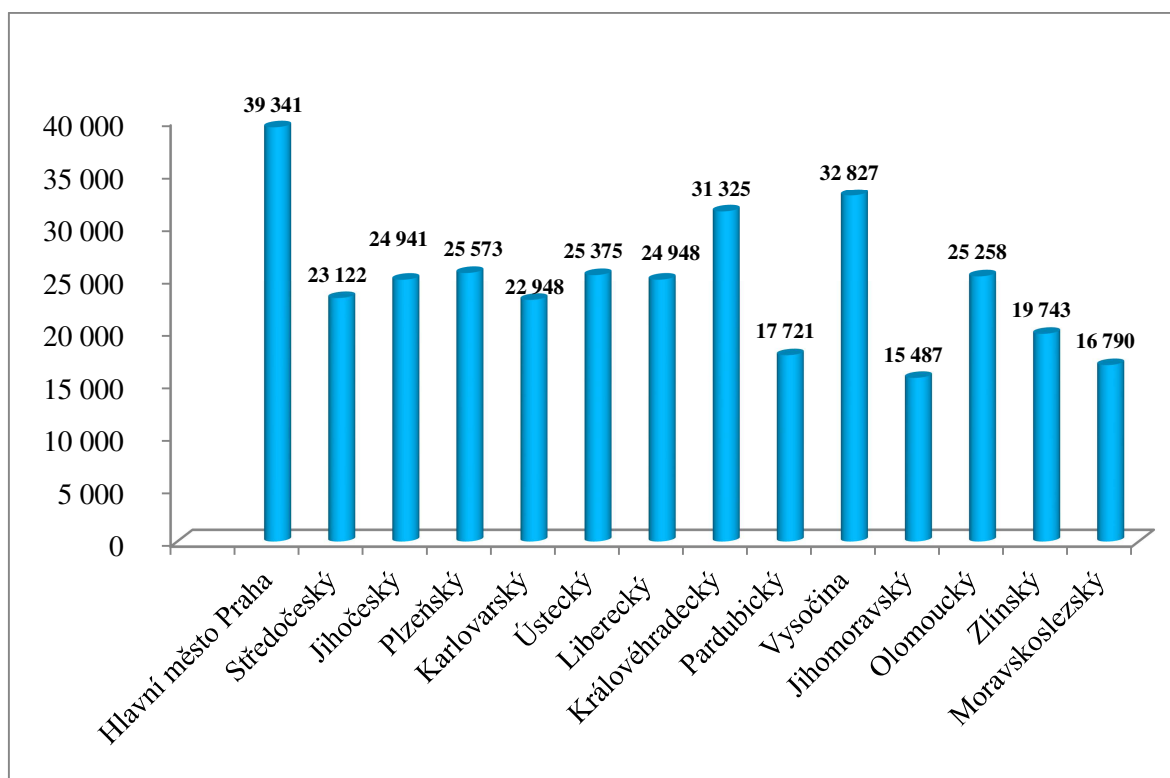
Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

I v tomto případě je pro lepší možnost porovnávání mezi jednotlivými kraji ve výše uvedené tabulce uveden průměr celkových výdajů krajů. Hodnota tohoto průměru činí 423 620 832 Kč. Opět se Hlavní město Praha pohybuje vysoko nad tímto průměrem, neboť hodnota jeho výdajů je o 663 988 431 Kč vyšší než tento průměr. Nad úrovní hodnoty

průměru se pohybuje Středočeský, Jihočeský, Ústecký, Královéhradecký, Jihomoravský či Moravskoslezský kraj. Na hranici průměru se pohyboval Jihomoravský kraj, kterému chybělo 28 446 911 Kč, aby dosáhl průměrných hodnot či Olomoucký kraj, kterému chybělo 7 499 301 Kč k dosažení průměru. Zbýlých 5 krajů se pohybovalo pod průměrem celkových výdajů.

Znovu vydělíme u každého kraje jeho celkové výdaje s celkovým počtem žáků a dostaneme hodnoty výdajů přepočtené na 1 žáka, které jsou vyjádřeny v následujícím grafu.

Graf 3.4 Výdaje krajů na 1 žáka všech typů středních škol bez gymnázií za rok 2017

Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Stejně jako v předcházejících podkapitolách, tak i v tomto případě byl nejvyšší přepočtený výdaj na 1 žáka poskytnut v kraji Hlavní město Praha v částce 39 341 Kč. Druhý nejvyšší výdaj na 1 žáka, který činil 32 827 Kč, byl poskytnut v kraji Vysočina a poté následuje Královéhradecký kraj, u kterého výdaj na 1 žáka činil 31 325 Kč. Naopak nejnižší výdaj na 1 žáka byl poskytnut v Jihomoravském kraji v částce 15 487 Kč. Průměrný výdaj všech krajů na 1 žáka činil 26 045 Kč, bez kraje Hlavní město Praha činil 24 208 Kč.

3.6 Výdaje krajů ve vybraných školách

Tato podkapitola je zaměřena na výdaje krajů na střední vzdělávání ve vybraných školách, které jsou zřizovány kraji. Pro účely analýzy byly nejprve vybrány střední školy, který sídlí mimo Hlavní město Praha a poté je analýza zaměřena na střední školy sídlící v tomto hlavním městě. Vzhledem k tomu, že výroční zprávy jednotlivých škol jsou odlišné a některé neobsahovaly potřebné údaje, tak se počet použitelných škol výrazně snížil. Při výběru byl kladen důraz na to, aby vybrané školy byly stejného či obdobného zaměření.

3.6.1 Krajské školy sídlící mimo Hlavní město Praha

Mezi první vybrané střední školy patří dvě střední odborné školy – obchodní akademie, kde první má sídlo v Českých Budějovicích a druhá v Českém Těšíně. Dále byly vybrány dvě školy vyučující obory gymnázií, kde první má sídlo v Karviné a druhá v Zábřehu. Poté byla ještě vybrána střední škola a střední odborné učiliště, kteří jsou zaměřeni na obdobné obory. Střední škola má sídlo v Ostravě a střední odborné učiliště sídlí v Poděbradech.

V následující tabulce č. 3.10 jsou uvedeny vybrané typy středních škol, u kterých jsou zobrazeny informace týkající se poskytnutého příspěvku od svého zřizovatele, počet žáků a přepočtený výdaj kraje na 1 žáka. I v tomto případě je počet žáků stanoven průměrem počtu žáků za školní roky 2016/2017 a 2017/2018.

Tabulka 3.10 Výdaje samosprávných krajů na vybrané typy střední škol za rok 2017

Název školy	Výše příspěvku od kraje v Kč	Počet žáků	Přepočet na 1 žáka v Kč
Obch. akademie, Čes. Budějovice, Husova 1	2 883 000	274	10 522
Obchodní akademie, Český Těšín, p.o.	2 325 000	231	10 065
Celkem SOŠ - OA	5 208 000	505	***
Gymnázium, Karviná, p.o.	4 943 000	434	11 389
Gymnázium, Zábřeh, nám. Osvobození 20	2 804 000	281	9 979
Celkem Gymnázia	7 747 000	715	***
SŠ spol. stravování, Ostrava-Hrabůvka, p.o.	9 179 000	700	13 113
SOU spol. stravování Dr. Beneše 413/II, Poděbrady	3 897 000	297	13 121
Celkem SŠ + SOU	13 076 000	997	***

Zdroj: Výroční zprávy vybraných typů středních škol za rok 2017, vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že u všech typů středních škol jsou rozdíly ve výdajích na 1 žáka velmi malé. Hodnota výdaje kraje na 1 žáka u Obchodní akademie (zkráceně OA) se sídlem v Českých Budějovicích činila 10 522 Kč, což je více o 457 Kč než u druhé OA. U gymnázia se sídlem v Karviné činila hodnota výdaje kraje na 1 žáka 11 389 Kč, což bylo o 1 411 Kč více než ve druhém gymnáziu. Střední odborné učiliště (zkráceně SOU) se sídlem v Poděbradech mělo hodnotu výdaje kraje na 1 žáka 13 121 Kč, což je o pouhých 8 Kč více než u střední školy (zkráceně SŠ).

OA se sídlem v Českých Budějovicích obdržela příspěvek na provoz od svého zřizovatele ve výši 2 833 000 Kč, což je více o 558 000 Kč než u druhé OA. Gymnázium se sídlem v Karviné obdržel příspěvek na provoz od svého zřizovatele ve výši 4 943 000 Kč, což je více o 2 139 000 Kč než u druhého gymnázia. Dále SŠ se sídlem v Ostravě hospodařila s příspěvkem na provoz od svého zřizovatele, jehož hodnota činila 9 179 000 Kč, což je více o 5 282 000 Kč než u sledovaného SOU.

Ze všech sledovaných typů středních škol obdržela nejvyšší příspěvek od kraje střední škola se sídlem v Ostravě, kterou také navštěvoval největší počet žáků. Nejvyšší výdaj kraje na 1 žáka byl poskytnut na středním odborném učilišti sídlící v Poděbradech.

3.6.2 Krajské školy sídlící v Hlavním městě Praha

Vzhledem k tomu, že výdaje Hlavního města Praha na střední školství jsou vícenásobně vyšší než u jiných krajů, tak se tato podkapitola dále zaměřuje na vybrané typy středních škol, které jsou zřizovány tímto krajem.

V následující tabulce č. 3.11 jsou uvedeny vybrané typy středních škol sídlící v Hlavním městě Praha, u kterých jsou zobrazeny informace týkající se poskytnutého příspěvku od svého zřizovatele, počet žáků a přepočtená hodnota výdaje kraje na 1 žáka. Na rozdíl od předcházejících škol je v tomto případě poskytnutý příspěvek rozdělen na příspěvek na provoz a na příspěvek na mzdové prostředky (zkráceně MP).

Z níže uvedené tabulky je jasné, že nejvyšší hodnota výdaje kraje na 1 žáka je u středního odborného učiliště a to ve výši 21 371 Kč, což je o 8 872 Kč více než u Obchodní akademie a o 7 624 Kč více než u gymnázia. Rozdíl mezi OA a gymnáziem je velmi malý. Ze všech sledovaných typů středních škol obdržela nejvyšší celkový příspěvek od svého zřizovatele OA, kterou také navštěvovalo největší počet žáků.

Tabulka 3.11 Výdaje Hlavního města Prahy na vybrané typy střední škol za rok 2017

Název školy	Čes. OA Dr. Edvarda Beneše, Praha	Gymnázium, Praha 2, Botičská 1	SOU potravinářské, Praha 4
Výše příspěvku od zřizovatele na provoz v Kč	5 995 768	3 884 000	2 396 420
Výše příspěvku od zřizovatele na platy, odvody v Kč	2 179 000	1 463 600	1 557 280
Výše příspěvku od zřizovatele celkem v Kč	8 174 768	5 347 600	3 953 700
Počet žáků	654	389	185
Přepočet na 1 žáka v Kč	12 500	13 747	21 371

Výroční zprávy vybraných typů středních škol Hlavního města Prahy za rok 2017, vlastní zpracování

4 ZHODNOCENÍ FINANCOVÁNÍ STŘEDNÍHO ŠKOLSTVÍ V KRAJÍCH

V předcházející kapitole byla provedena podrobná analýza výdajů samosprávných krajů na střední školství za kalendářní rok 2017. Na tuto problematiku dále navazuje tato kapitola, která je zaměřena na zhodnocení těchto výdajů. Začátek kapitoly je zaměřen na zhodnocení údajů o krajích a počtech žáků krajů, dále na porovnání výdajů krajů na střední školství a konec kapitoly je zaměřen na porovnání výdajů ve vybraných typech středních škol.

4.1 Zhodnocení údajů o krajích a počtech žáků

Česká republika byla z hlediska území rozdělena na 14 vyšších územně samosprávných celků neboli krajů. Odlišnost jednotlivých krajů je dána jednak množstvím obyvatel na svém území, svou rozlohou či hustotou zalidnění. Pro následné vyhodnocení krajů ČR jsou kromě těchto faktorů v níže uvedené tabulce uvedeny také údaje o počtech žáků středních krajských škol a jejich procentní podíl na počtu obyvatel kraje.

Tabulka 4.1 Vyhodnocení údajů o krajích ČR a počtech žáků středních krajských škol za rok 2017

Pořadí	1. místo	2. místo	3. místo	4. místo
Největší počet obyvatel	Středočeský	Hlavní město Praha	Moravskoslezský	Jihomoravský
Největší hustota zalidnění	Hlavní město Praha	Moravskoslezský	Jihomoravský	Ústecký
Největší rozloha území	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Jihomoravský
Největší počet žáků středních krajských škol	Hlavní město Praha	Moravskoslezský	Jihomoravský	Středočeský
Největší % podíl žáků na počtu obyvatel kraje	Olomoucký, Jihočeský		Královéhradecký, Pardubický	

Zdroj: Integrovaný portál Českého statistického úřadu - Srovnání krajů v ČR za rok 2017, vlastní zpracování

Největší počet obyvatel žil ve Středočeském kraji, poté v Hlavním městě Praha a dále pak v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Mezi kraje s největší hustotou zalidnění patřilo Hlavní město Praha, Moravskoslezský, Jihomoravský a Ústecký kraj. Největší rozlohu území měl kraj Středočeský, poté Jihočeský, Plzeňský či Jihomoravský kraj. Největší počet žáků navštěvující střední krajské školy byl v Hlavním městě Praha, dále pak v Moravskoslezském, Jihomoravském a Středočeském kraji. Posledním vyhodnoceným údajem byl procentní podíl žáků na počtu obyvatel kraje, kde na prvním a druhém místě se umístili kraje, které měli shodné procentní hodnoty. Jedná se o kraj Olomoucký a Plzeňský. Stejná situace nastala i na třetím a čtvrtém místě, kde se umístili taktéž kraje se shodnými procentními hodnotami. V tomto případě se jedná o Královéhradecký a Pardubický kraj.

4.2 Porovnání výdajů jednotlivých krajů na střední školství

Hlavním sledovaným údajem byly vynaložené výdaje samosprávných krajů na střední školství zaměřené na střední školy, které jsou zřizovány kraji. Tyto výdaje jsou tvořeny celkovou hodnotou výdajů krajů na všechny typy středních škol. Jejich hodnoty jsou zachyceny v tabulce č. 4.2, dále jsou zde uvedeny hodnoty daňových příjmů jednotlivých krajů a procentní podíl výdajů na střední školství na daňových příjmech.

Tabulka 4.2 Podíl výdajů samosprávných krajů na střední školství na daňových příjmech za rok 2017

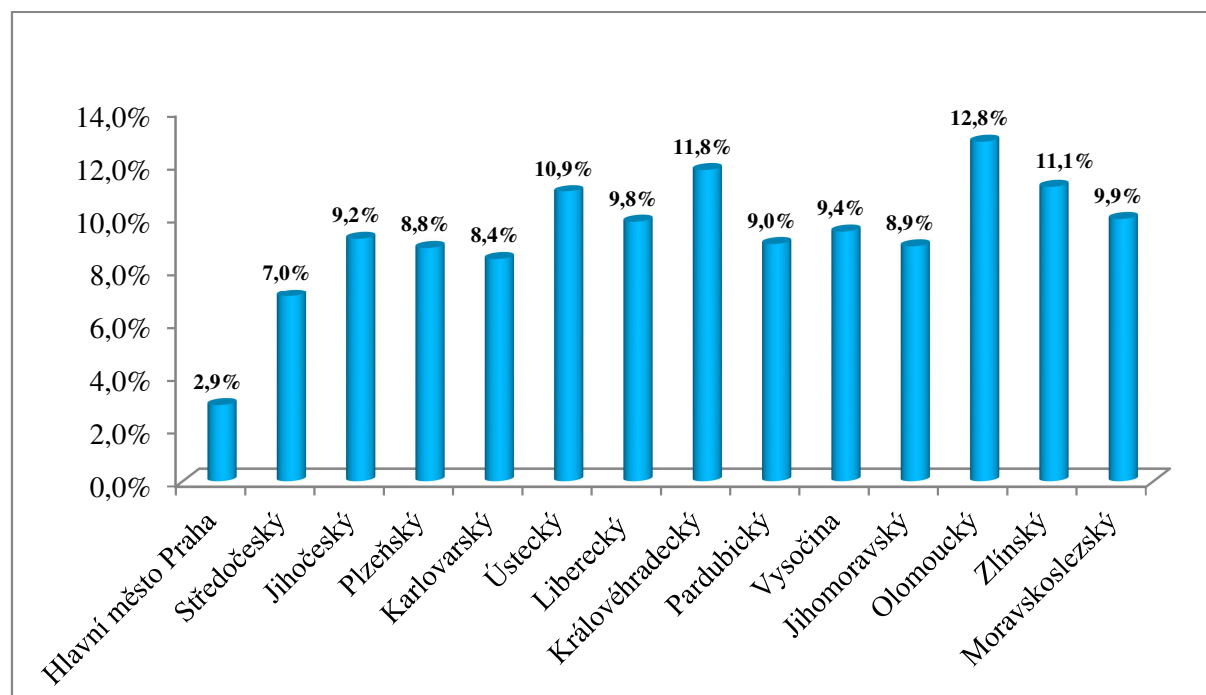
Název kraje	Celkové výdaje krajů na střední školství v Kč	Celková výše daňových příjmů v Kč	% podíl výdajů na střední školství na daňových příjmech
Hlavní město Praha	1 572 051 248	55 078 072 000	2,9%
Středočeský	639 417 087	9 135 228 387	7,0%
Jihočeský	523 642 621	5 711 859 680	9,2%
Plzeňský	424 690 045	4 811 217 120	8,8%
Karlovarský	213 143 238	2 533 083 670	8,4%
Ústecký	600 310 174	5 485 298 956	10,9%
Liberecký	304 541 402	3 105 783 860	9,8%
Královéhradecký	504 737 405	4 284 689 608	11,8%
Pardubický	332 791 157	3 708 440 292	9,0%
Vysočina	460 857 664	4 883 186 439	9,4%
Jihomoravský	562 903 921	6 333 429 541	8,9%
Olomoucký	580 229 563	4 517 124 422	12,8%
Zlínský	389 557 972	3 494 718 673	11,1%
Moravskoslezský	634 326 360	6 402 700 213	9,9%

Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Na základě uvedených údajů v tabulce č. 4.2 je zřejmé, že největší objem výdajů na střední školství vynaložily kraje Hlavní město Praha, Středočeský, Moravskoslezský a Ústecký kraj. Až za těmito kraji se umístil Jihomoravský kraj a to i přesto, že patří mezi první tři kraje, které jsou navštěvovány největším počtem žáků. Jsou zde viditelné velké rozdíly ve výdajích mezi některými kraji. Ten největší rozdíl je mezi Hlavním městem Praha a Karlovarským krajem. Rozdíl mezi těmito kraji v celkových výdajích na střední školství činí 1 358 908 011 Kč. Tento rozdíl by pokryl výdaje na střední školství několika krajům. Na základě získaných informací z tabulky č. 3.4 je zřejmé, že kraje s vyšším počtem žáků vynaložily mnohem vyšší výdaje na střední školství, než kraje s malým počtem žáků.

Největší objem daňových příjmů ve sledovaném období mělo Hlavní město Praha v celkové hodnotě 55 078 072 000 Kč. Ovšem u Hlavního města Prahy je velikost daňových příjmů ve srovnání s jinými kraji zkreslena, neboť dostává daňové příjmy jednak jako kraj, ale i jako obec. Po tomto kraji následuje Středočeský kraj, jehož hodnota daňových příjmů činila 9 135 228 387 Kč. Naopak nejnižší hodnotu daňových příjmů měl Karlovarský kraj a to ve výši 2 533 083 670 Kč. V případě srovnání daňových příjmů lze konstatovat, že kraje s vyšším počtem obyvatel mají vyšší daňové příjmy než kraje s menším počtem obyvatel.

Graf 4.1 Podíl výdajů samosprávných krajů na střední školství na daňových příjmech za rok 2017

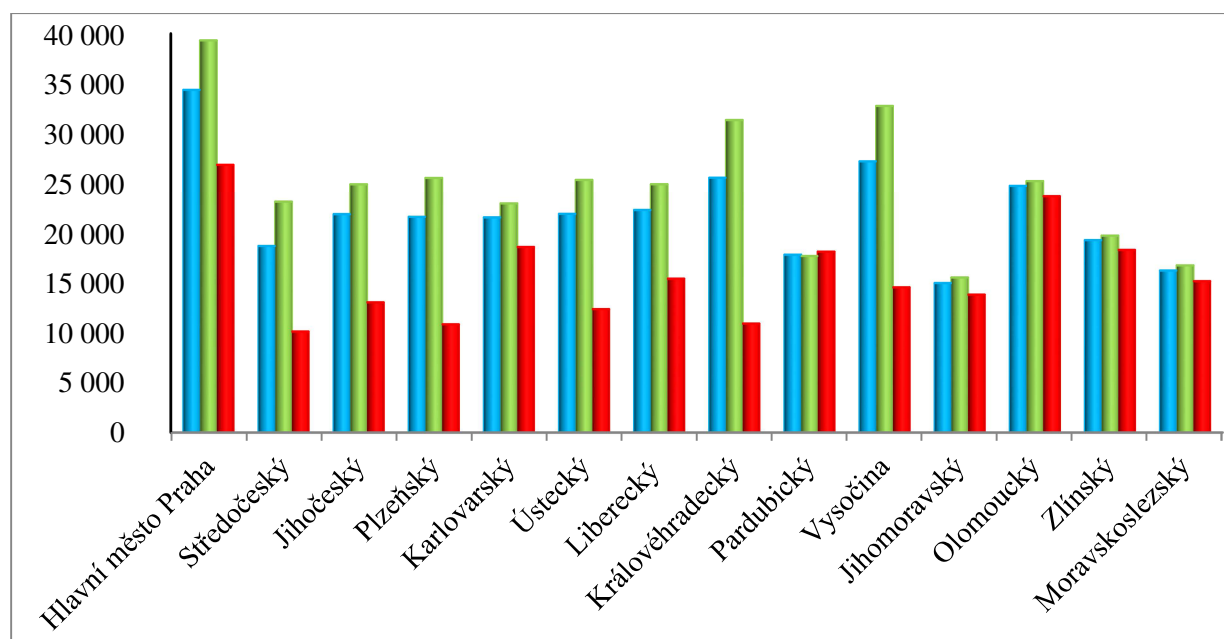

Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Z grafu č. 4.1 je patrné, že hodnoty podílů výdajů na střední školství na daňových příjmech jsou v jednotlivých krajích velmi podobné a to v rozsahu necelých 6 procentních bodů. Rozdíly mezi kraji jsou velmi malé. Jediná výjimka byla v tomto případě v Hlavním městě Praha, kde podíl výdajů na střední školství na daňových příjmech činil 2,9%, což byla nejnižší hodnota ze všech krajů. Největší podíl výdajů na střední školství na daňových příjmech byl v Olomouckém kraji v hodnotě 12,8%. Dále pak v Královéhradeckém kraji v hodnotě 11,8% a poté ve Zlínském kraji v hodnotě 11,1%. Vyjma Hlavního města Praha byly nejnižší podíly výdajů na střední školství na daňových příjmech ve Středočeském kraji v hodnotě 7% a v Karlovarském kraji v hodnotě 8,4%. Průměrná hodnota podílu výdajů na střední školství na daňových příjmech za všechny kraje činila 9,3%. Tato průměrná hodnota rozdělila kraje na dvě skupiny po 7 krajích, kde první skupina krajů měla hodnotu podílu výdajů na střední školství na daňových příjmech menší než je průměr, zatímco druhá skupina 7 krajů měla hodnotu podílu vyšší než je průměrná hodnota.

K dalším sledovaným údajům patřily hodnoty výdajů krajů přepočtené na 1 žáka, které byly získány podílem celkových výdajů každého kraje s celkovým počtem žáků v každém kraji. Údaje jsou zachyceny v grafu č. 4.2, kde modrý sloupec znázorňuje výdaje krajů na 1 žáka všech typů středních škol, červený sloupec výdaje krajů na 1 žáka na gymnázia a zelený sloupec výdaje krajů na 1 žáka na všech typech středních škol vyjma gymnázií.

Graf 4.2 Výdaje krajů na 1 žáka na střední školství za rok 2017

Zdroj: Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu je pozorovatelné, že kraje s menším počtem žáků mají po tomto přepočtu vyšší hodnoty než kraje s vyšším počtem žáků vyjma Hlavního města Praha. Kromě Pardubického kraje lze konstatovat, že nejvyšší přepočtený výdaj na 1 žáka v každém kraji byl poskytnut ve středních školách všech typů vyjma gymnázií. Pardubický kraj jako jediný ze všech krajů měl nejvyšší přepočtený výdaj na 1 žáka ze všech typů středních škol právě na gymnáziích. Ve všech sledovaných typech středních škol mělo Hlavní město Praha nejvyšší přepočtený výdaj na 1 žáka.

Na základě přepočtu výdajů krajů na 1 žáka se u některých krajů tyto hodnoty přiblížily k hodnotám krajů, které vynaložily vyšší celkové výdaje na střední školství. Konkrétně se jedná o kraj Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký či Liberecký. Rozdíly mezi těmito kraji jsou minimální. Ovšem tohle se týká pouze přepočtených výdajů na 1 žáka. U celkových výdajů tohle tvrzení neplatí, což je viditelné v tabulce č. 4.2, kde jsou rozdíly mezi těmito kraji velké.

Dále je z grafu č. 4.2 patrné, že u Pardubického, Jihomoravského, Olomouckého, Zlínského a Moravskoslezského kraje jsou hodnoty krajských výdajů přepočtené na 1 žáka u sledovaných typů středních škol přibližně shodné nebo jsou mezi nimi velmi malé rozdíly.

Z grafu č. 4.2 jsou viditelné rozdíly mezi přepočteným výdajem kraje na 1 žáka u všech typů středních škol vyjma gymnázií a přepočteným výdajem kraje na 1 žáka na gymnáziu. Konkrétně se jedná o rozdíly v Královéhradeckém kraji, kde tento rozdíl činil 20 415 Kč a v kraji Vysočina, kde tento rozdíl činil 18 319 Kč. Hlavní důvod těchto velkých rozdílů je takový, že oba kraje vynaložily malou hodnotu celkových výdajů na gymnázia a také jejich počet žáků v tomto typu střední škol byl velmi malý. Naopak tyto kraje vynaložily největší objem svých výdajů určené na střední školství na všechny typy středních škol vyjma gymnázií a zde jejich hodnoty přepočtených výdajů na 1 žáka patřily k těm úplně nejvyšším.

4.3 Porovnání výdajů krajů ve vybraných typech středních škol

V předcházející kapitole byly podrobeny analýze vybrané typy středních škol, které měly sídlo mimo Hlavní město Prahu. Následně, aby byly zjištěny důvody velkých rozdílů ve výdajích na střední školství mezi Hlavním městem Praha a ostatními kraji, tak byly podrobeny analýze ještě další tři typy středních škol, které mají sídlo v tomto hlavním městě.

V následující tabulce č. 4.3 jsou uvedeny vybrané typy středních škol, které byly podrobeny analýze. Jsou zde zobrazeny informace týkající se poskytnutého příspěvku od

svého zřizovatele a jeho následný přepočet na 1 žáka. U škol sídlících v Hlavním městě Praha jsou příspěvky od zřizovatele rozděleny na příspěvky na provoz a na příspěvky na mzdové prostředky včetně jejich následného přepočtu na 1 žáka.

Tabulka 4.3 Vyhodnocení výdajů samosprávných krajů ve vybraných typech středních škol za rok 2017

Název školy	Výše příspěvku od zřizovatele	Přepočet na 1 žáka v Kč
Obch. akademie, Čes. Budějovice, Husova 1	2 883 000	10 522
Obchodní akademie, Český Těšín, p.o.	2 325 000	10 065
Čes. OA Dr. Edvarda Beneše, Praha	8 174 768	12 500
<i>Z toho příspěvek na provoz:</i>	5 995 768	9 168
<i>Z toho příspěvek na platy a odvody:</i>	2 179 000	3 332
Celkem SOŠ - OA	13 382 768	***
Gymnázium, Karviná, p.o.	4 943 000	11 389
Gymnázium, Zábřeh, nám. Osvobození 20	2 804 000	9 979
Gymnázium, Praha 2, Botičská 1	5 347 600	13 747
<i>Z toho příspěvek na provoz:</i>	3 884 000	9 985
<i>Z toho příspěvek na platy a odvody:</i>	1 463 600	3 762
Celkem Gymnázia	13 094 600	***
SŠ spol. stravování, Ostrava-Hrabůvka, p.o.	9 179 000	13 113
SOU spol. stravování Dr. Beneše 413/II, Poděbrady	3 897 000	13 121
SOU potravinářské, Praha 4	3 953 700	21 371
<i>Z toho příspěvek na provoz:</i>	2 396 420	12 953
<i>Z toho příspěvek na platy a odvody:</i>	1 557 280	8 418
Celkem SŠ + SOU	17 029 700	***

Zdroj: Výroční zprávy vybraných typů středních škol za rok 2017, vlastní zpracování

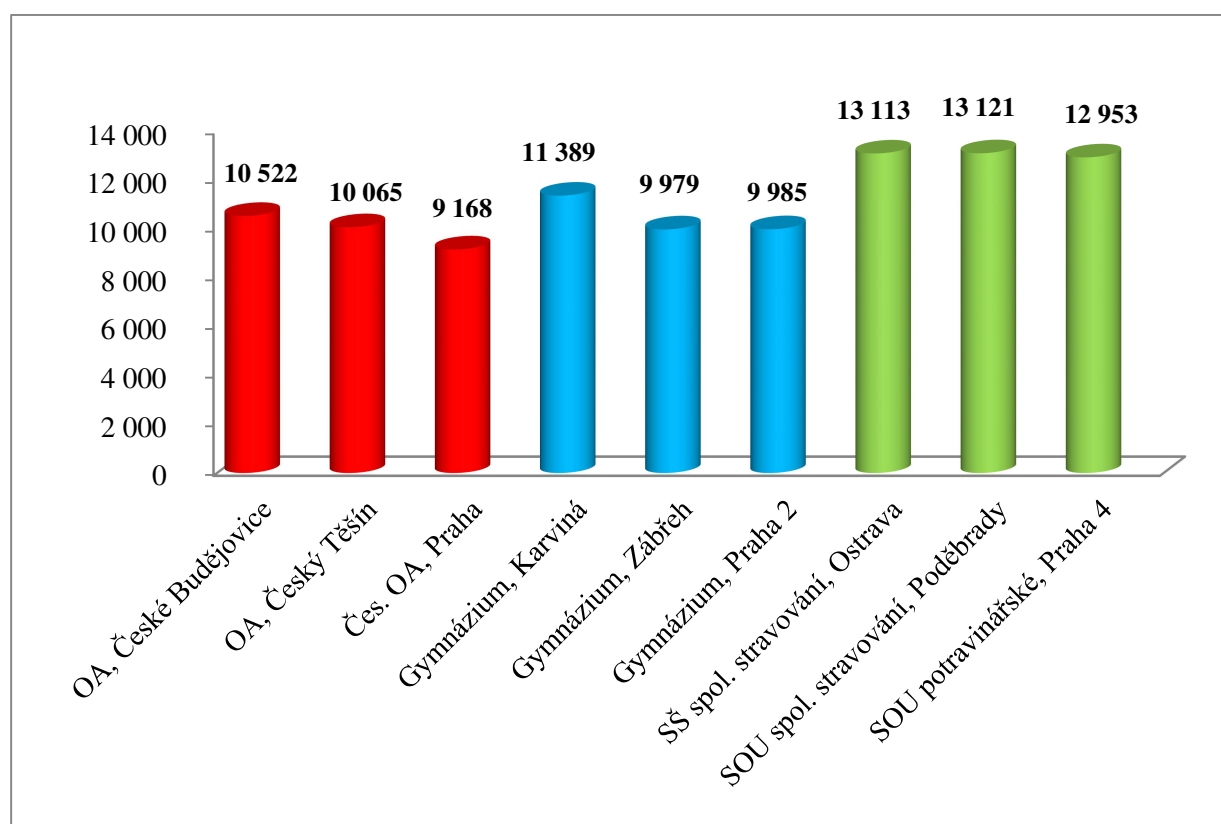
Na základě získaných informací z výše uvedené tabulky je zřejmé, že střední krajské školy sídlící v Hlavním městě Praha dostávají navíc od svého zřizovatele příspěvky na mzdové prostředky, což u ostatních krajů v tomto případě neplatí. Ostatní kraje poskytovaly svým středním školám pouze příspěvek na provoz. A právě výše zmiňovaný příspěvek na mzdové prostředky je hlavním důvodem, proč Hlavní město Praha má mnohem vyšší hodnotu výdajů na střední školství než ostatní kraje.

Když se zaměříme na přepočtený výdaj kraje na 1 žáka u všech sledovaných typů středních škol, tak nejvyšší přepočtený výdaj na 1 žáka mají školy sídlící v Hlavním městě Praha. Tohle tvrzení ovšem neplatí v případě, pokud se od přepočteného výdaje kraje na 1

žáka u škol se sídlem v Hlavním městě Praha, odečtou přepočtené výdaje kraje na 1 žáka na mzdové prostředky. Po provedení tohoto kroku nám zůstal přepočtený výdaj kraje na 1 žáka určený na provoz školy, a tudíž je možné výdaje dále porovnávat s ostatními kraji.

V grafu č. 4.3 jsou zobrazeny hodnoty příspěvků krajů na provoz přepočtené na 1 žáka ve vybraných typech středních škol. Barva červená znázorňuje střední odborné školy – obchodní akademie, barva modrá gymnázia a barva zelená střední školu a střední odborné učiliště.

Graf 4.3 Příspěvky krajů na provoz na 1 žáka ve vybraných typech středních škol za rok 2017

Zdroj: Výroční zprávy vybraných typů středních škol za rok 2017, vlastní zpracování

Nejvyšší hodnota výdaje kraje na 1 žáka u středních odborných škol byla u OA se sídlem v Českých Budějovicích, která činila 10 522 Kč, což je více o 457 Kč než u OA se sídlem v Českém Těšíně a o 1354 Kč více než u OA sídlící v Hlavním městě Praha. U gymnázií činila nejvyšší hodnota výdaje kraje na 1 žáka v gymnáziu se sídlem v Karviné, kde přepočtený výdaj kraje činil 11 389 Kč, což je o 1 404 Kč více než v gymnáziu se sídlem v Hlavním městě Praha a o 1411 Kč více než u gymnázia sídlícím v Zábřehu. U zbývajících typů středních škol činila nejvyšší hodnota výdaje kraje na 1 žáka 13 121 Kč u středního

odborného učiliště se sídlem v Poděbradech, což je více o pouhých 9 Kč než u střední školy sídlící v Ostravě a o 168 Kč více než u středního odborného učiliště se sídlem v Hlavním městě Praha.

Ze všech sledovaných typů středních škol obdržela nejvyšší příspěvek od kraje střední škola se sídlem v Ostravě a nejvyšší výdaj kraje na 1 žáka byl poskytnut na středním odborném učilišti sídlící v Poděbradech.

Na základě získaných informací z grafu č. 4.3 jsme získali odpověď na výzkumnou otázku z úvodu práce. Odpověď tedy zní, že kraje na jednoho žáka vydávají v jednotlivých typech středních škol obdobné množství prostředků. Rozdíly mezi jednotlivými sledovanými typy středních škol v krajích jsou minimální. U středních odborných škol u OA byl rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou výdaje kraje na 1 žáka 14,7%, u gymnázií 14,1% a u zbývajících typů středních činil rozdíl pouhé 1%. Ale jedinou výjimkou je Hlavní město Praha, která poskytuje středním školám, u kterých je zřizovatelem, kromě příspěvku na provoz také příspěvek na mzdové prostředky.

4.4 Výdaje krajů podle průměrné velikosti škol

V této podkapitole byla mezi průměrným počtem žáků na 1 střední škole jednotlivých typů a přepočteným výdajem kraje na 1 žáka střední školy jednotlivých typů u jednotlivých krajů vyjma Hlavního města Praha prověřena úvaha o tom, zda kraje s většími školami nedávají na 1 žáka méně finančních prostředků.

V následující tabulce č. 4.4 je uveden počet gymnázií, u kterých byl zřizovatel kraj. Dále je v tabulce uveden průměrný počet žáků na 1 gymnáziu v každém kraji a přepočtené hodnoty výdajů krajů na 1 žáka gymnázia. Hodnota průměrného počtu žáků na 1 gymnáziu byla získána podílem počtu gymnázií a počtem žáků navštěvující gymnázia v každém kraji. Tato hodnota nám vyjadřuje průměrnou velikost školy co do počtu žáků. Přepočtené hodnoty výdajů krajů na 1 žáka gymnázia byly získány z grafu č. 3.3. Jejich správnost lze ověřit i výpočtem podílu celkových výdajů krajů na gymnázia a průměrným počtem žáků na 1 gymnáziu v každém kraji.

Největší počet gymnázií byl v Hlavním městě Praha, poté v Jihomoravském kraji a pak ve Středočeském kraji. Naopak nejmenší počet gymnázií byl v Královéhradeckém, Libereckém a v Karlovarském kraji. Celkový počet gymnázií zřizovaných krajem byl 250.

Největší průměrný počet žáků na 1 gymnáziu byl v Karlovarském kraji, poté v Královéhradeckém kraji a pak v Olomouckém kraji. Naopak nejmenší průměrný počet žáků na 1 gymnáziu byl v Libereckém, Jihočeském a v Pardubickém kraji. Rozdíly mezi některými kraji jsou relativně velké. Například Karlovarský kraj má v průměru o 167 žáků na 1 gymnáziu více než Středočeský kraj nebo o 179 žáků více než Pardubický kraj. Na druhou stranu je viditelné, že gymnázia v Karlovarském kraji patří k těm největším co do počtu žáků.

Tabulka 4.4 Průměrný počet žáků na 1 gymnáziu a přepočtený výdaj kraje na 1 žáka gymnázia za rok 2017

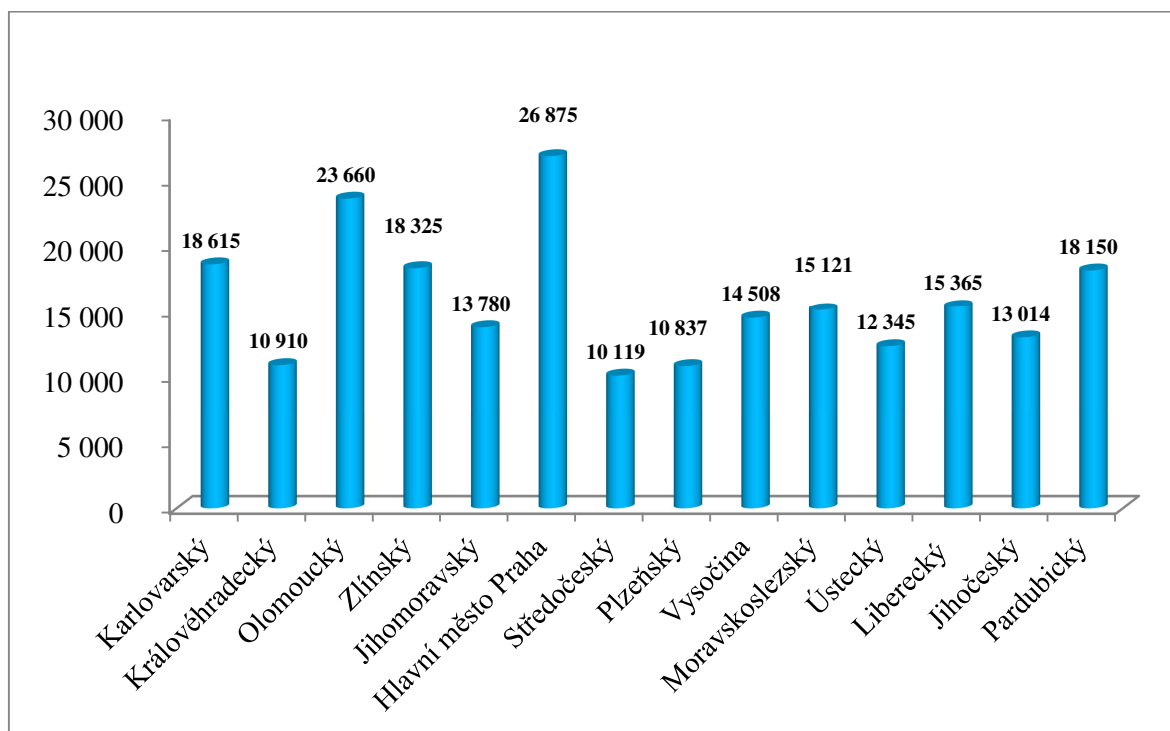
Název kraje	Počet gymnázií	Průměrný počet žáků na 1 gymnáziu	Přepočtený výdaj na 1 žáka gymnázia
Hlavní město Praha	40	451	26 875
Středočeský	26	446	10 119
Jihočeský	17	361	13 014
Plzeňský	12	441	10 837
Karlovarský	6	529	18 615
Ústecký	18	405	12 345
Liberecký	10	379	15 365
Královéhradecký	11	503	10 910
Pardubický	16	350	18 150
Vysočina	12	432	14 508
Jihomoravský	27	451	13 780
Olomoucký	14	495	23 660
Zlínský	13	487	18 325
Moravskoslezský	28	428	15 121
Celkem	250	***	***

Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

V následujícím grafu č. 4.4 jsou zobrazeny údaje o přepočtených výdajích krajů na 1 žáka gymnázia, kde jednotlivé kraje jsou seřazeny podle velikosti průměrné školy od největší po nejmenší. Na základě získaných údajů z tohoto grafu je zřejmé, že kraje, které se nacházejí vedle Středočeského kraje směrem doprava, měly menší průměrnou velikost gymnázia než kraje, které se nacházejí vedle tohoto kraje směrem doleva. Konkrétně se jedná o Plzeňský kraj, kraj Vysočina, Moravskoslezský, Ústecký, Liberecký, Jihočeský a Pardubický kraj. V tomto případě lze souhrnně konstatovat, že čím menší je průměrná velikost školy, tím vyšší je přepočtený výdaj kraje na 1 žáka.

Graf 4.4 Kraje řazené podle průměrné velikosti gymnázia a jejich výdaje na 1 žáka za rok 2017

Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Zvláštní postavení zde měly Karlovarský a Olomoucký kraj. Oba tyto kraje měly velký průměrný počet žáků na 1 gymnáziu a také vysokou hodnotu přepočteného výdaje kraje na 1 žáka gymnázia. V případě porovnání těchto krajů mezi sebou měl Olomoucký kraj menší průměrný počet žáků na 1 gymnáziu, ale měl vyšší hodnotu přepočteného výdaje kraje na 1 žáka gymnázia než Karlovarský kraj.

V tabulce č. 4.5 je uveden počet střední škol všech typů vyjma gymnázií, u kterých byl zřizovatel kraj. Dále je v tabulce uveden průměrný počet žáků na 1 typu střední školy vyjma gymnázia v každém kraji a přepočtené hodnoty výdajů krajů na 1 žáka všech typů středních škol vyjma gymnázií. Hodnota průměrného počtu žáků na 1 typu střední školy vyjma gymnázia byla získána podílem počtu všech typů středních škol vyjma gymnázií a počtem žáků navštěvující střední školy všech typů vyjma gymnázií v každém kraji. Tato hodnota nám opět vyjadřuje průměrnou velikost školy co do počtu žáků. Opět byly přepočtené hodnoty výdajů krajů na 1 žáka všech typů středních škol vyjma gymnázií získány z údajů z grafu a to konkrétně z grafu č. 3.4.

Tabulka 4.5 Průměrný počet žáků na 1 typu střední školy vyjma gymnázia a přepočtený výdaj kraje na 1 žáka všech typů středních škol vyjma gymnázií za rok 2017

Název kraje	Počet SŠ všech typů vyjma gymnázií	Průměrný počet žáků na 1 typu SŠ vyjma gymnázia	Přepočtený výdaj na 1 žáka všech typů SŠ vyjma gymnázií
Hlavní město Praha	67	413	39 341
Středočeský	80	282	23 122
Jihočeský	55	323	24 941
Plzeňský	30	479	25 573
Karlovarský	20	336	22 948
Ústecký	42	479	25 375
Liberecký	27	366	24 948
Královéhradecký	52	273	31 325
Pardubický	42	311	17 721
Vysočina	28	420	32 827
Jihomoravský	60	425	15 487
Olomoucký	46	358	25 258
Zlínský	36	385	19 743
Moravskoslezský	63	428	16 790
Celkem	648	***	***

Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

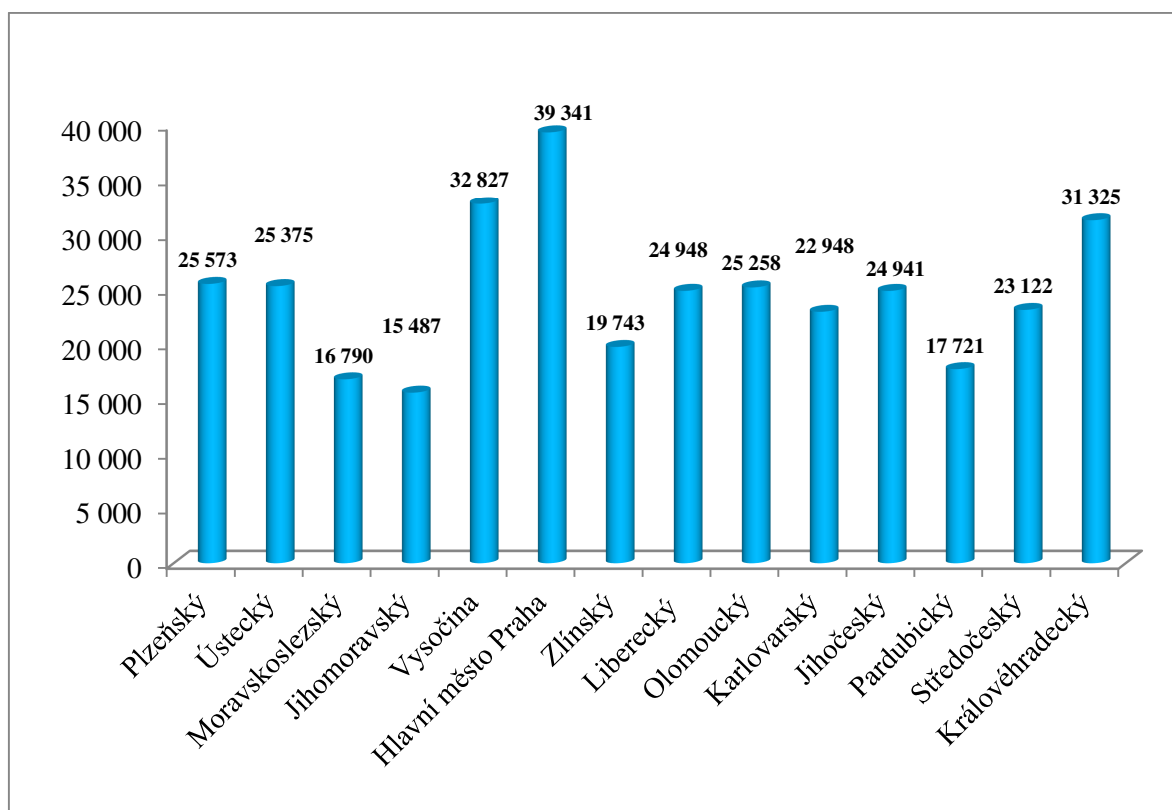
Největší počet středních škol všech typů vyjma gymnázií byl ve Středočeském kraji, poté v Hlavním městě Praha a pak v Jihomoravském kraji. Naopak nejmenší počet středních škol všech typů vyjma gymnázií byl v kraji Vysočina, v Libereckém a v Karlovarském kraji. Celkový počet středních škol všech typů vyjma gymnázií zřizovaných krajem byl 648.

Největší průměrný počet žáků na 1 typu střední školy vyjma gymnázia byl ve shodném počtu v Ústeckém a Plzeňském kraji, poté v Moravskoslezském kraji a pak v Jihomoravském kraji. Naopak nejmenší průměrný počet žáků na 1 typu střední školy vyjma gymnázia byl v Pardubickém, Středočeském a v Královéhradeckém kraji. Rozdíly mezi některými kraji jsou relativně velké. Například Plzeňský či Ústecký kraj má v průměru o 197 žáků na 1 typu střední školy vyjma gymnázia více než Středočeský kraj nebo o 206 žáků více než Královéhradecký kraj.

V následujícím grafu č. 4.5 jsou zobrazeny údaje o přepočtených výdajích krajů na 1 žáka střední školy všech typů vyjma gymnázia, kde jednotlivé kraje jsou opět seřazeny podle

velikosti průměrné školy od největší po nejmenší. Z tohoto grafu je zřejmé, že kraje, které se nacházejí vedle Zlínského kraje směrem doprava, měly menší průměrnou velikost střední školy všech typů vyjma gymnázia než kraje, které se nacházejí vedle tohoto kraje směrem doleva. Konkrétně se jedná o Liberecký, Olomoucký, Karlovarský, Jihočeský, Pardubický, Středočeský a Královéhradecký kraj. I v tomto případě lze souhrnně konstatovat, že čím menší je průměrná velikost školy, tím vyšší je přepočtený výdaj kraje na 1 žáka.

Graf 4.5 Kraje řazené podle průměrné velikosti střední školy všech typů vyjma gymnázia a jejich výdaje na 1 žáka za rok 2017

Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Zvláštní postavení zde měl kraj Vysočina. Tento kraj měl velký průměrný počet žáků na 1 střední škole všech typů vyjma gymnázia a také vyjma Hlavního města Praha nejvyšší hodnotu přepočteného výdaje kraje na 1 žáka střední školy všech typů vyjma gymnázia. V případě porovnání tohoto kraje s Plzeňským, Ústeckým, Moravskoslezským či Jihomoravským krajem měl tento kraj menší průměrný počet žáků na 1 střední škole všech typů vyjma gymnázia, ale měl vyšší hodnotu přepočteného výdaje kraje na 1 žáka střední školy všech typů vyjma gymnázia než tyto kraje.

V následující tabulce č. 4.6 je uveden počet středních škol všech typů, u kterých byl zřizovatel kraj. V tabulce je také uveden průměrný počet žáků na 1 střední škole všech typů v každém kraji a přepočtené hodnoty výdajů krajů na 1 žáka střední školy všech typů. Hodnota průměrného počtu žáků na 1 střední škole všech typů byla získána podílem počtu středních škol všech typů a počtem žáků navštěvující střední školy všech typů v každém kraji. I v tomto případě nám hodnota vyjadřuje průměrnou velikost školy co do počtu žáků. Přepočtené hodnoty výdajů krajů na 1 žáka střední školy všech typů byly získány z údajů z grafu č. 3.1.

Největší počet středních škol všech typů byl v Hlavním městě Praha, poté ve Středočeském kraji a pak v Moravskoslezském kraji. Naopak nejmenší počet středních škol všech typů byl v Plzeňském, v Libereckém a v Karlovarském kraji. Celkový počet středních škol všech typů zřizovaných krajem byl 898.

Tabulka 4.6 Průměrný počet žáků na 1 střední škole všech typů a přepočtený výdaj kraje na 1 žáka všech typů středních škol za rok 2017

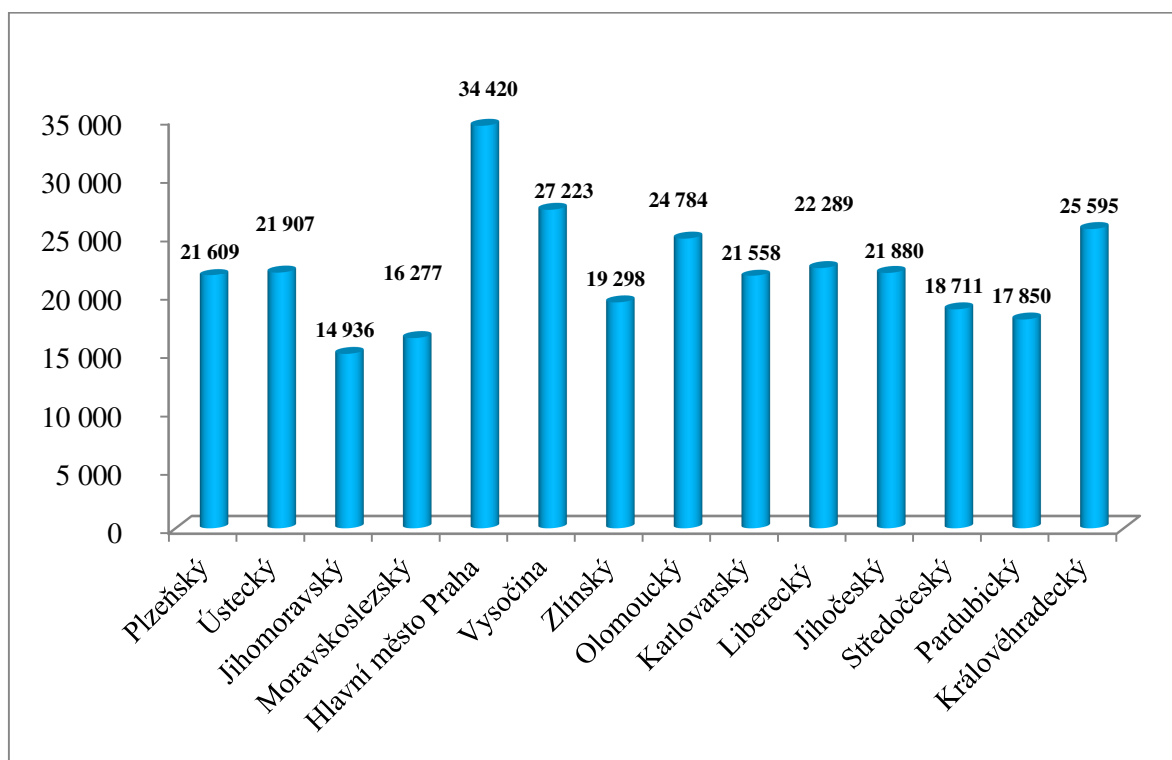
Název kraje	Celkový počet SŠ všech typů	Průměrný počet žáků na 1 SŠ všech typů	Přepočtený výdaj na 1 žáka všech typů SŠ
Hlavní město Praha	107	427	34 420
Středočeský	106	322	18 711
Jihočeský	72	332	21 880
Plzeňský	42	468	21 609
Karlovarský	26	380	21 558
Ústecký	60	457	21 907
Liberecký	37	369	22 289
Královéhradecký	63	313	25 595
Pardubický	58	321	17 850
Vysočina	40	423	27 223
Jihomoravský	87	433	14 936
Olomoucký	60	390	24 784
Zlínský	49	412	19 298
Moravskoslezský	91	428	16 277
Celkem	898	***	***

Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

Největší průměrný počet žáků na 1 střední škole všech typů byl v Plzeňském kraji, poté v Ústeckém kraji a pak v Jihomoravském kraji. Naopak nejmenší průměrný počet žáků na 1 střední škole všech typů byl ve Středočeském, v Pardubickém a v Královéhradeckém kraji. Rozdíly mezi některými kraji jsou relativně velké. Například Plzeňský kraj má v průměru o 146 žáků na 1 střední škole všech typů více než Pardubický kraj nebo o 155 žáků více než Královéhradecký kraj.

V níže uvedeném grafu č. 4.6 jsou zobrazeny údaje o přepočtených výdajích krajů na 1 žáka střední školy všech typů, kde i v tomto případě jsou jednotlivé kraje seřazeny podle velikosti průměrné školy od největší po nejmenší. Na základě údajů z tohoto grafu je zřejmé, že kraje, které se nacházejí vedle Zlínského kraje směrem doprava, měly menší průměrnou velikost střední školy všech typů než kraje, které se nacházejí vedle tohoto kraje směrem doleva. Konkrétně se jedná o Olomoucký, Karlovarský, Liberecký, Jihočeský, Středočeský, Pardubický a Královéhradecký kraj. V tomto případě lze souhrnně konstatovat, že školy s menší průměrnou velikostí měly vyšší přepočtené výdaje kraje na 1 žáka.

Graf 4.6 Kraje řazené podle průměrné velikosti střední školy všech typů a jejich výdaje na 1 žáka za rok 2017

Výkazy jednotlivých krajů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za rok 2017, vlastní zpracování

I v tomto případě měl zvláštní postavení kraj Vysočina. Tento kraj měl velký průměrný počet žáků na 1 střední škole všech typů a také vyjma Hlavního města Praha nejvyšší hodnotu přepočteného výdaje kraje na 1 žáka střední školy všech typů. V případě porovnání tohoto kraje s Plzeňským, Ústeckým, Jihomoravským či Moravskoslezským krajem měl tento kraj menší průměrný počet žáků na 1 střední škole všech typů, ale měl vyšší hodnotu přepočteného výdaje kraje na 1 žáka střední školy všech typů než tyto kraje.

Na základě získaných informací z tabulek a grafů č. 4.4, 4.5 a 4.6 lze souhrnně potvrdit úvahu o tom, že kraje s většími středními školami dávají na 1 žáka méně finančních prostředků než kraje s menšími středními školami.

5 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce je zhodnocení financování středního školství samosprávnými kraji, kde hlavním cílem bylo zhodnotit vynakládání prostředků na střední školství v krajích ve vybraných typech škol a nalézt odpověď na výzkumnou otázku, jestli kraje ve vybraných typech škol vynakládají obdobné množství prostředků. Pro analýzu byl zvolen kalendářní rok 2017 jako sledované období.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. První je tvořena teoretickou částí a druhá praktickou částí. Teoretická část je zaměřena na popis financování středního školství samosprávnými kraji v České republice. Hlavním cílem bylo získat informace o středním školství, které se nachází na území České republiky, dále pak informace o zřizovateli střední škol se zaměřením na kraje a jakým způsobem je tento druh vzdělávání financován. Vzhledem k tomu, že hlavním zdrojem financování středních škol zřizované kraji jsou daňové příjmy, tak i touto problematikou se práce zabývá. Na problematiku financování je zaměřena samostatná podkapitola, která se podrobně zabývá všemi zdroji finančních prostředků určené pro střední školství. V této části jsou podrobně popsány finanční prostředky poskytované zřizovateli - kraji, neboť jsou zde uvedeny položky krajů, které se používají v oblasti financování středního školství. Tyto položky členěné dle rozpočtové skladby jsou barevně odděleny. Položky označené žlutou barvou byly použity k výpočtům hodnotám výdajů v praktické části.

Praktická část diplomové práce se zaměřuje na analýzu výdajů na střední školství samosprávných krajů. Začátek této části se zabývá základními informacemi o krajích, dále se zabývá počty žáků středních krajských škol či jejich procentuálním podílem na počtu obyvatel kraje. Poté je praktická část zaměřena na celkové výdaje krajů na všechny typy středních škol, dále na výdaje krajů na gymnázia a na výdaje krajů na všechny typy středních škol vyjma gymnázií. V těchto podkapitolách jsou sledovány hodnoty výdajů jednotlivých krajů na střední školství a jejich následný přepočet na 1 žáka, který byl získán podílem mezi celkovými výdaji jednotlivých krajů na příslušný typ střední školy a počtem žáků každého kraje. Hodnoty těchto výdajů a hodnoty následných přepočtů na 1 žáka jsou porovnávány mezi jednotlivými kraji a jsou zde zjišťovány následné rozdíly. U všech sledovaných typů středních škol bylo zjištěno, že nejvyšší výdaje na střední školství a nejvyšší přepočtený výdaj na 1 žáka mělo Hlavní město Praha. Hodnoty výdajů jednotlivých krajů se u jednotlivých typů střední škol lišily. Na základě přepočtu výdajů krajů na střední školství na 1 žáka bylo

zjištěno, že u některých krajů se hodnoty přiblížily k hodnotám krajů, které vynaložily vyšší celkové výdaje na střední školství. Ovšem tohle se týká pouze přepočtených výdajů na 1 žáka, neboť u celkových výdajů tohle tvrzení neplatí. Údaje pro výpočet těchto výdajů byly čerpány z výkazů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad za kalendářní rozpočtové období roku 2017. Z těchto výkazů byly použity položky, které kraje uhradily formou příspěvku středním školám, u kterých figurují jako zřizovatel. Došlo k sečtení hodnot těchto položek a byly tak získány celkové výdaje jednotlivých krajů na příslušný typ střední školy.

Poté je analýza zaměřena na výdaje krajů ve vybraných školách. Na základě analýzy těchto výdajů bylo zjištěno, že jsou značné rozdíly ve výdajích na střední školství mezi Hlavním městem Praha a ostatními kraji. Hlavní město Praha mělo u všech sledovaných typů středních škol několikanásobně vyšší celkové výdaje než ostatní kraje. Důvodem těchto velkých rozdílů je fakt, že Hlavní město Praha poskytuje středním školám, u kterých je zřizovatel, kromě příspěvku na provoz také příspěvek na mzdové prostředky, což u ostatních krajů neplatí. Tohle tvrzení bylo prověřeno a potvrzeno ve vybraných typech středních škol, které byly vybrány pro analýzu a měly obdobné zaměření. Jedná se o střední školy sídlící v Hlavním městě Praha a sídlící v ostatních krajích. V tomto případě byly sledovány výše příspěvků od krajů, počty žáků a přepočtené výdaje krajů na 1 žáka. Veškeré údaje byly čerpány z výročních zpráv jednotlivých škol za sledované období.

Taktéž bylo provedeno porovnání výdajů krajů ve vybraných typech středních škol, neboť bylo nutné získat odpověď na výzkumnou otázku z úvodu práce. Pro získání odpovědi bylo nutno provést u škol se sídlem v Hlavním městě Praha rozdělení příspěvků na provoz a na mzdové prostředky. Díky tomuto kroku bylo možné porovnávat školy Hlavního města Praha se školami ostatních krajů. Konkrétně se zde porovnávaly přepočtené výdaje krajů na 1 žáka určené na provoz školy. U středních odborných škol u OA byl rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou výdaje kraje na 1 žáka 14,7%, u gymnázií 14,1% a u zbývajících typů středních činil rozdíl pouhé 1%. Na základě těchto úprav byla zjištěna odpověď na výzkumnou otázku z úvodu práce, která zní, že kraje na jednoho žáka vydávají v jednotlivých typech středních škol obdobné množství prostředků a rozdíly mezi jednotlivými sledovanými typy středních škol v krajích jsou minimální.

Dále se tato práce zabývala úvahou o tom, zda kraje s většími školami nedávají na 1 žáka méně finančních prostředků. Pro účely nalezení odpovědi na tuto úvahu bylo nutné získat údaje o počtu středních škol v každém kraji, u kterých byl zřizovatel kraj. Ověření této

úvahy se provádělo nejdříve u gymnázií, poté u středních škol všech typů vyjma gymnázií a nakonec u středních škol všech typů. Bylo nutné spočítat průměrný počet žáků u každého sledovaného typu střední školy, kde nám tato hodnota vyjádřila průměrnou velikost školy co do počtu žáků. Poté byly tyto hodnoty společně s přepočtenými hodnotami výdajů krajů na 1 žáka převedeny do grafů, ve kterých byly jednotlivé kraje seřazeny podle velikosti průměrné školy od největší po nejmenší. Na základě těchto provedených kroků byla souhrnně potvrzena úvaha o tom, že kraje s většími středními školami dávají na 1 žáka méně finančních prostředků než kraje s menšími středními školami.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje

1. BLAŠČÍKOVÁ, Jarmila. *Veřejný sektor bez chyb, pokut a penále: zákon o státní službě, zákon o kolektivním vyjednávání, zákon o zadávání veřejných zakázek, školský zákon, zákon o rozpočtových pravidlech, vzory smluv pro veřejnou správu*. Český Těšín: Poradce, 2018. 256 s. ISBN 978-80-7365-404-7.
2. KOUDELKA, Zdeněk. *Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003*. Praha: Linde, 2003. 237 s. ISBN 80-7201-403-X.
3. PEKOVÁ, J. a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2005. 556 s. ISBN 80-7357-052-1.
4. SOMR, M. *Dějiny školství a pedagogiky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. 359 s. ISBN 14-601-87.
5. VALENTA, Jiří. *Financování a rozpočet školy*. Karviná: Paris, 2004. 131 s. ISBN 80-239-2218-4.
6. VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.
7. VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. *Pedagogika pro učitele*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 69 s. ISBN 978-80-247-1734-0.

Legislativa

8. Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 103, s. 4826-4835. ISSN 1211-1244.
9. Zákon č. 129 ze dne 12. dubna 2000 o krajích (Krajské zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 38, s. 1765-1782. ISSN 1211-1244.
10. Zákon č. 243 ze dne 29. června 2000 o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 73, s. 3513-3515. ISSN 1211-1244.

11. Zákon č. 306 ze dne 18. listopadu 1999 o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 100, s. 6569-6572. ISSN 1211-1244.
12. Vyhláška č. 492 ze dne 8. prosince 2005 o krajských normativech (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 170, s. 8983-8988. ISSN 1211-1244.
13. Vyhláška č. 323 ze dne 2. července 2002 o rozpočtové skladbě (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 118, s. 6909-6966. ISSN 1211-1244.

Elektronické zdroje

14. INTEGROVANÝ PORTÁL ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU. *Srovnání krajů v ČR za rok 2017* [online]. 2019, [cit. 2019-01-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/srovnani-kraju-v-ceske-republice-2018>
15. INFORMAČNÍ PORTÁL MINISTERSTVA FINANČÍ, ČR. *Monitor* [online]. 2019, [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/analyza/#query=13>
16. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Analýza současného systému financování školství* [online]. 2010, [cit. 2010-05-02]. Dostupné z: http://www.ucitelskenoviny.cz/userfiles/file/analyza_financovani_skolstvi-msmt_2010.doc
17. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Principy normativního rozpisu rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2018* [online]. 2018, [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/principy-normativniho-rozpisu-rozpoctu-primych-vydaju-rgs-2>
18. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele za školní rok 2016/2017 a 2017/2018* [online]. 2019, [cit. 2019-01-16]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>
19. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Strukturální fondy EU* [online]. 2010, [cit. 2010-02-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strukturalni-fondy-eu-805143.aspx>

20. PORTÁL EVROPSKÝCH STRUKTURÁLNÍCH A INVESTIČNÍCH FONDŮ V ČR.
Evropské fondy v ČR [online]. 2018, [cit. 2018-11-25]. Dostupné z:
<https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020>

Interní materiály organizací

21. Výroční zprávy vybraných typů středních škol za rok 2017
22. Výroční zprávy vybraných typů středních škol Hlavního města Prahy za rok 2017

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Bc.	Bakalář
ČR	Česká republika
CSc.	Kandidát věd
Doc.	Docent
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
Ing.	Inženýr
KZÚV	Krajské zařízení ústavní výchovy
MP	Mzdové prostředky
MPN	Mzdové prostředky včetně odvodů
MPP	Mzdové prostředky pedagogů
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NIV	Neinvestiční výdaje
No	Jednotka výkonu nepedagogického pracovníka
Np	Jednotka výkonu pedagogického pracovníka
OA	Obchodní akademie
ONIV	Ostatní neinvestiční výdaje
PO	Právnícká osoba
P.O.	Příspěvková organizace
Po	Nepedagogický pracovník
PP	Pedagogický pracovník
Sb.	Sbírka
SOU	Střední odborné učiliště
SOŠ	Střední odborná škola
SŠ	Střední škola
RgŠ	Regionální školství

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 21.6.2019 .....

.....
jméno a příjmení studenta

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Normativy v soukromém, církevním a ve státním školství

Příloha č. 1 Normativy v soukromém, církevním a ve státním školství

Normativy v soukromém školství

Na základě školského zákona § 160 odst. 4 se financování soukromého školství řídí zvláštním právním předpisem, a to zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů. Ze státního rozpočtu jsou prostřednictvím MŠMT poskytovány finanční prostředky formou dotací právnickým osobám, které vykonávají činnost škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku. Nesmí být ovšem zřizovány státem, krajem, obcí, dobrovolným svazkem obcí, registrovanou církví nebo náboženskou společností, které bylo přiznáno oprávnění zřizovat církevní školy a musí mít uzavřenou smlouvu s krajským úřadem.

Finanční prostředky jsou stanoveny procentním podílem z normativu jako ročního objemu neinvestičních výdajů, mzdových prostředků a zákonných odvodů připadajících na jedno dítě, žáka nebo studenta ve srovnatelném oboru vzdělání a formě vzdělávání ve škole nebo ve srovnatelné školské službě ve školském zařízení zřizovaném krajem nebo ministerstvem. Dotace se zvýší o procentní podíl z normativu na speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů uvedených v § 1 odst. 2 stanoveného pro děti, žáky nebo studenty škol a školských zařízení zřizovaných krajem nebo ministerstvem. Soukromá škola na rozdíl od veřejné školy musí o přidělení finančních prostředků ze státního rozpočtu žádat formou žádosti o poskytnutí dotace předkládané příslušnému krajskému úřadu a obdrží finanční prostředky ve výši až 80 % z normativu stanoveného MŠMT pro daný obor vzdělání.²⁷

Normativy pro soukromé školství musí obsahovat kromě přímých výdajů, které pro krajské školství zajišťuje prostřednictvím krajských úřadů MŠMT, i výdaje provozní, které jsou u veřejných škol zajišťovány zřizovateli. Naplnit hledisko srovnatelnosti v oblasti přímých výdajů je ze strany MŠMT reálné, ale v oblasti provozních výdajů se jedná o ustanovení velmi obtížně naplnitelné.²⁸

---

²⁷ Zákon č. 306 ze dne 18. listopadu 1999 o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením (Školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 100, s. 6569-6572. ISSN 1211-1244.

²⁸ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Analýza současného systému financování školství* [online]. 2010, [cit. 2010-05-02]. Dostupné z:

http://www.ucitelskenoviny.cz/userfiles/file/analiza_financovani_skolstvi-msmt_2010.doc

Normativy v církevním školství

Financování církevního školství se řídí ustanoveními § 160 odst. 1 písm. b) a § 162 odst. 1 a 2 školského zákona. Ministerstvo rozepisuje prostřednictvím normativů a poskytuje finanční prostředky formou dotace krajským úřadům na jejich zvláštní účet. Poté krajské úřady poskytují tyto finanční prostředky právnickým osobám, které vykonávají činnost škol a školských zařízení zřizovaných registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění zřizovat církevní školy. Dotace jsou poskytovány na úhradu přímých výdajů na vzdělání a také na veškeré výdaje provozní, s výjimkou výdajů na pořízení a zhodnocení dlouhodobého majetku. Normativ je stanoven jako průměrný roční objem výdajů připadající na jednotku výkonu. U církevních škol se používají oborové normativy stanovené MŠMT pro soukromé školy ovšem s tím rozdílem, že církevním školám je vypláceno 100 % oborových normativů.²⁹

Normativy ve státním školství

Financování státních škol se řídí ustanovením § 160 odst. 1 písm. a) školského zákona. Nástrojem pro financování jsou oborové normativy, které jsou stanovené na daný rok pro soukromé školství. Státním školám jsou ze státního rozpočtu hrazeny veškeré výdaje neinvestičního i investičního charakteru. Finanční prostředky jsou transferovány přímo z rozpočtu MŠMT.³⁰

---

²⁹ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.

³⁰ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2017/2018*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 1072 s. ISBN 978-80-7554-102-4.